

230 jaar
bouwbedrijf
Schreuder

Schreuder *bouw*

Inhoud

<i>Inhoud.....</i>	<i>2</i>
<i>Colofon</i>	<i>3</i>
<i>Voorwoord.....</i>	<i>4</i>
<i>Hoe het begon.....</i>	<i>5</i>
<i>230 jaar Bouwbedrijf Schreuder</i>	<i>6</i>
<i>Het oude ambacht Timmeren</i>	<i>9</i>
<i>Acht generaties Schreuder</i>	<i>10</i>
<i>Jan Schreuder.....</i>	<i>13</i>
<i>Woonhuis Jan Schreuder gebouwd in 1893.....</i>	<i>14</i>
<i>Bouwwerken van Schreuder.....</i>	<i>19</i>
<i>Globale opsomming van bouwactiviteiten.</i>	<i>41</i>
<i>Luppo Schreuder en Zonen.</i>	<i>50</i>
<i>Jan Schreuder.....</i>	<i>61</i>
<i>Luitje Schreuder.</i>	<i>72</i>
<i>Luppo Jan (Bob) Schreuder.</i>	<i>81</i>
<i>Hofleverancier.....</i>	<i>84</i>
<i>Bijna geslachtefferd.</i>	<i>85</i>
<i>Marloes Schreuder</i>	<i>90</i>
<i>Generatie waaruit de naam Luitje voortkomt</i>	<i>92</i>
<i>Herkomst van de naam Schreuder.....</i>	<i>93</i>
<i>Genealogisch overzicht acht generaties Schreuder</i>	<i>94</i>
<i>1e generatie Schreuder</i>	<i>94</i>
<i>2^e generatie Schreuder.....</i>	<i>95</i>
<i>3^e generatie Schreuder.....</i>	<i>97</i>
<i>4^e generatie Schreuder.....</i>	<i>100</i>
<i>5^e generatie Schreuder.....</i>	<i>101</i>
<i>6e generatie Schreuder</i>	<i>102</i>
<i>7e generatie Schreuder</i>	<i>103</i>
<i>8^e generatie Schreuder.....</i>	<i>104</i>
<i>Namenindex</i>	<i>105</i>

Colofon

Dit boekwerkje werd uitgegeven Marinus Huis Siemenspark 30 9636 EB Zuidbroek

Samenstelling en tekst : Marinus Huis Zuidbroek

Opmaak : Marinus Huis Zuidbroek

Maart 2008 Marinus Huis Zuidbroek oplage 6

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere manier dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel met veel zorg te werk is gegaan kunnen we geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor eventuele tekortkomingen en of onjuistheden.

Het is in de vertellende trant geschreven in de eenvoud van mijn grammaticale kennis. Bijna in de spontane volgorde waarop tijdens het interview in maart 2008 de familie verhalen door Jan Schreuder en Luit Schreuder aan mij werden verteld.

Voorwoord

In elk dorp zijn veel prachtige verhaaltjes van een dorpsgemeenschap. Persoonlijke mededelingen en oude dorpsvertelsels van hoe de mensen waren en wat ze deden. Ik dacht: misschien is het wel passend om een aantal verhaaltjes te schrijven en op termijn te bundelen in een boekwerkje met de beknopte levensbeschrijving van die middenstanders die zo onlosmakelijk een decennialang met hun dorp verbonden zijn geweest.

Over welke middenstander of middenstandsondernemer, die minimaal meer dan halve eeuw en minstens na een 2^e generatie bedrijfsopvolging voort bestaat zijn er geen prachtige verhalen en anekdotes te vertellen.

Veel dorpen hebben een Historische Kring die onderzoeken en bestuderen de geschiedenis maar dan vooral de monumenten de historische gebouwen en oude ansichtkaarten. Ook is er meestal een lijst van bomen, Beukenbomen, bijzondere Notenbomen, lepen en ook prachtige oude Eiken die als beeldbepalend zijn aangewezen en hiermede beschermd zijn.

Maar daarnaast hebben en hadden we nog andere 'Bomen' binnen de gemeente. Dat zijn de mensen die een dienstverlenend bedrijf hebben of hadden, soms tweehonderd jaar lang van vader op zoon.

Het zijn de ondernemers met een winkel of bedrijfje waar de inwoners van onze dorpen vele jaren over de vloer kwamen en nog steeds komen om hun inkopen te doen. Hun haar laten knippen, hun fiets of auto te laten repareren of hun kleding kopen en decennialang hun dagelijks boodschappen doen.

Over deze bomen van mensen met hun firma's of familiebedrijfjes, van vader op zoon, moeder op dochter overgaand en beeldbepalend in een dorp, zou je een boom op kunnen zetten en misschien wel eindeloos kunnen bomen.

Hoe het begon.

Op een goede dag zat ik bij een middenstander, een vader op zoon bedrijf dat ruim 50 jaar bestond. Al snel kwamen de verhalen over vroeger en tijdens het gesprek kwam een oude koektrommel met vergeelde foto's en daarmee nog meer herinneringen. Toen zag ik dat de meeste gerenommeerde dorpsmiddenstanders over een rijke verzameling verhaaltjes, anekdotes en vertelsels beschikken.

Veelal ook oude documenten, traktaten, persoonsbewijzen vanuit de oorlog en oude vergeelde foto's van het dorp en vooral ook van hun voorouders die met hun winkel in het dorp zo beeldbepalend zijn geweest.

Als je er geen oog voor hebt zal je zeggen dat het spullen van niks zijn, bric-à-brac, nutteloos geworden, maar voor mij, in hun schamelheid ontroerend en voor de vastlegging van dit deel dorpshistorie goud waard.

230 jaar Bouwbedrijf Schreuder

Veel mensen zijn tegenwoordig zo gewend om even een klussenbedrijf te bellen voor een verbouwing. Daarnaast tieren de klustoko's welig, zoals de Gamma, de Formido en Big Boss, bij de 'doe het zelve's'.

De televisie laat zien hoe een vrouw binnen slechts een enkele dag een badkamer verbouwd, het bad plaatst en de tegels plakt. Men geeft een indruk waartoe je zelf wel niet in staat bent in je vrije tijd. En *'als een vrouw dat al kan, welke kerel verbeterd haar dan niet'* lijkt de zelfklussersreclame met veel overtuiging *'nee geen half werk'* te propageren. Volgens de klusprogramma's kan je vrije uren in mooie resultaten omzetten en zelfs door mensen die in het dagelijks leven gewend zijn om alleen een pen vast te houden.

De schrijver van dit stuk is bijna 35 jaar makelaar geweest en is heel wat verbouwingen van zelfklussers tegengekomen. Het was bijna altijd te zien.

Tweehonderddertig jaar geleden maar ook nu anno 2008 is Timmeren, Bouwen en Verbouwen nog steeds een ambacht waar je degelijk voor gestudeerd en in de praktijk geleerd moet hebben.

We schrijven 12-02-1778 als te Zuidbroek in het timmermansgezin van Harm Alberts Schreuder en Jantje Luitjens een zoon Albert Harms Schreuder wordt geboren.

Om het verhaal historisch in de juiste volgorde te reconstrueren moest er enig genealogisch onderzoek worden gedaan. Want wie was nou precies deze Albert Harms Schreuder die zijn naam schreef met het jaartal 1828 op een plank bovenin het topje van de majestueuze eeuwenoude Hervormde Kerk van Zuidbroek.

We vonden in de oude archieven al snel dat Albert Harms Schreuder de grondlegger was van 230 jaar zeer solide bouwen onder de naam Schreuder.

Uit dit geslacht van Albert Harms Schreuder zijn daarna geboren gekwalificeerde huizenbouwers, architecten en projectondernemers.

Vele Zuidbroeksters, Muntendammers, Noordbroeksters en Veendammers; ja wie kende vroeger niet de naam Luppoo Schreuder van het bouwbedrijf Schreuder te Zuidbroek. Een bouwbedrijf dat heden nog bestaat en nog steeds actief is in de bouw van woonhuizen, zowel nieuwbouw als ook verbouwen en renoveren van woningen, de bouw van grotere projecten, utiliteitsbouw en niet te vergeten de wegenbouw.

De huidige eigenaar/directeur is een degelijk, naar de eisen van deze tijd opgeleide Ingenieur Bouwkunde en genoot ook een opleiding Weg- en Waterbouwkunde en is tevens in bezit van alle Aannemersdiploma's.

Hij is de zevende generatie vanaf aannemer/timmerman Harm Alberts Schreuder van 1778 en een 230 jaar verre nazaat die nog steeds de naam Schreuder als bouwondernemer draagt.

Nadat Albert Harms Schreuder in het jaar 1828 zijn naam in de kerktoren van Zuidbroek groefde is dit nu de zevende generatie van Schreuder Bouwbedrijven.

De huidige directeur en eigenaar is Luppo Jan (Bob) Schreuder die naast al de hierboven genoemde opleidingen in 2002 ook nog even het Transportondernemers diploma behaalde. Tegenwoordig is ook bij de bedrijfstak Woningbouw en Weg- en waterbouw sprake van steeds groter transport. Hiervoor is het Transportondernemers diploma met aantekening 'vervoer gevaarlijke stoffen' zelfs noodzakelijk

Ja, wanneer zie je nog twee timmermannen met een lange ladder op hun schouders door het dorp fietsen?.

De grenen plank die bovenin de Nederlandse Hervormde Kerk van Zuidbroek werd gevonden waarop, zeven generaties terug, aannemer/timmerman Albert Harms Schreuder in 1828 zijn naam schreef.

Het oude ambacht Timmeren

Iedereen die en beetje op de hoogte is van het ouderwetse Timmermansvak die weet wel dat vroeger het ambachtelijke werk vanaf krullenjongen in de praktijk geleerd moest worden. Als aankomend timmermansleerling liep je de eerste weken de houtkrullen en het zaagsel te vegen in de werkplaats, daarna mocht je 'mee op karwei'. Meestal waren dat karweien op de grote Oldambster boerderijen in het dorp of in de nabije omgeving. Het zware werk van toen is nu alleen nog bekend bij de zeer ouderen uit het timmervak. Een baal portlandcement weegt allang geen 50 kilogram meer maar 25 kilogram vanwege de huidige Arbo voorschriften.

Eikenhouten gebinten en draagbalken worden niet meer met paardenkracht opgericht of door pure mankracht omhoog gehaald.

Vroeger werden alle stenen omhoog gedragen. Een zogenaamde tas stenen, één en twintig stenen, op de schouder en dan met de ladder omhoog naar de eerste verdieping en daarna meteen omhoog naar de tweede verdieping enzovoort.

Metselspecie wordt ook niet meer met een 'vogeltje' omhoog gebracht tot aan de schoorsteen aan toe.

Nee, de metselspecie wordt ook niet meer met de schop 'omgeschept' in een verhouding van vijf schoppen zand één schop kalk en één schop portlandcement, of zoals in betere tijden gedraaid met een benzine aangedreven betonmolentje op het karwei.

Ook het zogenaamde beton omscheppen in een verhouding van één schep zand twee scheppen cement en drie scheppen grind kennen de meeste huidige jonge timmerlui en metselaars niet eens meer.

De metselspecie en de beton komen nu kant en klaar rechtstreeks vanaf mortelcentrale.

Grote vrachtwagens, met draaiende betonmolens waarin zeventien kuub kant en klare specie of beton, uitgerust met krachtige betonpompen persen door een enorme slurf aan een giek de mortel nauwkeurig op de juiste plaats van het werk.

Het Bouwliftje dat rond 1951 zijn intrede deed, waar zie je die nog?

Voordat de bouwput wordt uitgegraven plaatst men al een enorme bouwkraan van soms tien verdiepingen hoog, die ver boven het gehele karwei uitreikend elk stuk gereedschap opheft en naar de juiste werkplek laat nederdalen.

Acht generaties Schreuder

Om acht generaties Schreuderdynastie te beschrijven en de leesbaarheid enigszins te willen bewaren, gaan we soms met wat bokkensprongen door de tijd.

De eerste Schreuder volgens de genealogische archieven in Groningen heet;

- 1^e **Harm Alberts Schreuder**, beroep timmerman, geboren 16-12-1743 Zuidbroek en overleden 21-09-1831 te Zuidbroek op 88 jarige leeftijd.
- 2^e **Albert Harms Schreuder**, beroep aannemer timmerman, geboren 12-02-1778 Zuidbroek en overleden 26-12-1867 te Zuidbroek op 89 jarige leeftijd
- 3^e **Lambertus Harms Schreuder**, aannemer timmerman, geboren 28-09-1820 te Zuidbroek en overleden 25-09-1898 te Zuidbroek op 78 jarige leeftijd
- 4^e **Jan Schreuder**, ondernemer aannemer en timmerman, geboren 14-04-1868 te Zuidbroek en overleden 17-10-1948 te Veendam op 80 jarige leeftijd.
- 5^e **Luppo Schreuder**, ondernemer aannemer en timmerman, geboren 18-11-1901 te Zuidbroek en overleden 29-05-1977 te Zuidbroek op 76 jarige leeftijd.
- 6^e **Jan Schreuder**, aannemer, geboren 01-01-1926 te Zuidbroek
(*Jan heeft geen opvolging in de zaak*)

Luitje Schreuder, aannemer en wegenbouwer geboren 24-11-1927 Zuidbroek.
(*zoon Luppo Jan(Bob) wordt de 7^e generatie bouwondernemers Schreuder*)
- 7^e **Luppo Jan(Bob) Schreuder**, ondernemer aannemer en wegenbouwer geboren 24-09-1957 te Zuidbroek.
- 8^e **Marloes Schreuder**, volgt thans een opleiding in de verpleegkunde,
Geboren 16-01-1987 te Zuidbroek

In de kerkelijke boeken van 1811 lezen we:

*' dat in **1811** de 7^e van Lentemaand is more solito tot lidmaat der Krist. Gemeente aangenomen Tidde Pieters Bakker*
de 18^e van Grasmaand zijn more solito tot lidmaten der Krist. Gemeente aangenomen Grietje Hindriks en Aaltje Tammes.
de 20^e van Bloeimaand Albertje Haikes
den 6^e Junij Eltjo Remkes, Jan Willems, Geertje Luitjes, Etje Remkes {hiervan attest gegeven naar Noordbroek} Jantje Luitjes
*More solito aangenomen Eppe Harms Boer, Gerhardus Nieborg en **Albert Harms Schreuder.***

Het ging er in die jaren streng naar toe, wie niet was gedoopt of wie geen belijdenis had gedaan en zich niet onderwierp aan de kerk was gewoon burgerloos en bijna statenloos.

Ik citeer een fragment uit de Zuidbroekster kerkboeken van die jaren:

'zoude bij zig ontbieden om aan hem uit naam van den ganschen Kerkenraad bekend te maken dat indien hij de belijdenis van berouw op die wijzen als hem door den Predikant was voorgesteld, wilde doen, hij zig bij den Predikant kon vervoegen, om op die voorwaarde den doop op nieuws te verzoeken. En indien hij zijn kind ongedoopt wilde laten liggen, dat zulks niet de schuld van den Kerkenraad, maar van hem zelve zoude zijn, waardoor hij Gods toorn over zig en zijn huis zoude uitnodigen, en dat hij het zig zelve moest wijten, wanneer zijn kind een doopcedul nodig had en het niet konde krijgen.

Het eerste officiële nieuws van de Schreuder familie is 150 jaar geleden. We lezen in de Groninger Courant van 7 september 1856 dat 'het huis van timmerman Lambertus Schreuder uit Zuidbroek in ommezien in vlammen opgegaan'.

(Bron:GENLIAS. 7 september 1856, Groninger Courant)

Volgens een krantenbericht is het huisje in de nacht van 6 op 7 september 1856 geheel in vlammen opgegaan.

Lambertus Alberts Schreuder woonde er toen met **5** kinderen.

Ruim anderhalf jaar ervoor was zijn eerste vrouw Ijntje Heeres overleden en hij was een half jaar ervoor weer getrouwd met Aaltje van Essen.

Het huisje is weer herbouwd en er zijn later nog **6** kinderen geboren.

De eerst tastbare Schreuder waarvan foto's nog bestaan is Jan Schreuder geboren 14 april 1868 te Zuidbroek. Hij trouwde op 02 september 1893 met Johanna Egberdina van Dijk, dochter van opzichter Berend van Dijk en Aaffien Houting uit Veendam. Ze bouwde omstreeks 1892 een middenstandswoonhuis met timmermanswerkplaats aan de Kerkstraat te Zuidbroek waar Jan en Johanna na hun huwelijk gingen wonen.

Jan had een goed lopend aannemers- en timmerbedrijf. Daarnaast was hij actief in het dorpsleven en was mede organisator van dorpsfestiviteiten die meestal werden gehouden aan de Heiligelaan in de tuin van meester Broekema.

Jan en Johanna kregen zeven kinderen. Een dochter Afina Alida (Fiene) in 1894 en daarna een zoon Lambertus in 1896. In 1899 een dochter Alida Afina (Lie) en in 1901 een zoon Luppo. Daarna in 1904 dochter Petronella (Nellie) die vanaf haar dertiende jaar aan een ernstige vorm van reumatiek heeft geleden en uiteindelijk in Den Haag is overleden. De laatste dochter Alberdiena geziena (Dinie) werd geboren in 1907.

"Ik herinner mij opa Schreuder nog goed", zei Luitje in 2008. "Hij drukte mij even een pruijpje (een uitgekauwde pruim tabak) in de hand. Hij zei dan 'Hier he'st wat mien jong....' "Maar dat overkwam mij maar één keer".

Jan Schreuder

Jan Schreuder geboren 14-04-1868 te Zuidbroek en overleden 17-10-1948 te Veendam en zijn vrouw **Johanna.Egberdina van Dijk** geboren 02-05-1868 te Veendam en overleden 14-10-1945 te Zuidbroek.

Woonhuis Jan Schreuder gebouwd in 1893

Jan Schreuder bouwde omstreeks 1892 een middenstandswoonhuis met timmermanswerkplaats aan de Kerkstraat te Zuidbroek waar Jan en Johanna na hun huwelijk in 1893 gingen wonen. Jan en Johanna waren toen net 25 jaar.

Laatste rustplaats van Jan Schreuder en zijn echtgenote.

Luppo Schreuder

Luppo Schreuder had één broer en vier zusters. Lambertus, Dinie, Fiene, Nellie en Alida (Lie)

Luppo en Lambertus waren nog jonge kerels van amper 25 en 30 jaar toen ze het bedrijf van hun vader Jan Schreuder overnamen. Samen begonnen ze onder de naam gebroeders Schreuder en groeide het bouwbedrijf van hun vader uit tot een groot aannemersbedrijf.

Luppo was de zakelijke en financiële man en Lambertus de technische man op het karwei. 's Avonds bij het rekenen, het maken van de begrotingen en offertes viel hij wel eens in slaap. Ja wat wil je ook, overdag stond het lijntje behoorlijk gespannen en dan 's avonds bij die warme kachel en dan die droge cijfers..... dat werd Oom Bertus wel eens teveel. Maar het gedijsde goed tussen de beide broers.

*Een motorfiets van het merk Triumph met het kenteken A 8789.
De A stond voor de provincie Groningen. Zo had Friesland als kentekenplaat de B.*

De eerste woning die Luppo en Lambertus samen bouwden was in 1926 de villa Wortman in Wildervank. Toen werkte Staddo Mulder uit Muntendam al bij de firma Schreuder.

Deze oersterke Staddo Mulder is bijna 100 jaar geworden en liep toen nog kaarsrecht door Muntendam. "We hebben het wel eens over asbest, maar Staddo Mulder heeft honderden grote asbestplaten doorgezaagd", vertelde Jan Schreuder in 2008.

Bouwbedrijf Schreuder was een ondernemend bedrijf. In de verre omtrek van de drie Noordelijke provincies en tot voorbij Zwolle toe was het bekend dat door de firma Schreuder uit Zuidbroek tentoonstellingstenten, zeg maar gerust hallen werden verhuurd en opgebouwd. Tentoonstellingshallen 150 meter lang en 20 meter breed. Allemaal bedekt met asbestplaten op het dak. Deze hallen werden opgezet waar maar een tentoonstelling of een evenement was. In Drachten, Epe, Zwolle, Heereveen, Lichtenvoorden en in Groningen. Ja waar hebben de tentoonstellingshallen van de firma Schreuder uit Zuidbroek feitelijk niet gestaan. Een groot project werd aangenomen enkele jaren na de oorlog in het Stadspark te Groningen. De enorme tentoonstelling voor Landbouw, Industrie, Verkeer en Handel van 25 augustus tot en met 9 september onder de naam "Groningen 1948" is geheel door de firma Schreuder opgezet. Voor die tijd imposante hallen met daarom heen de bestratingen waarvoor meer dan tweehonderdvijftig-duizend tegels werden gelegd. Vijfentwintigduizend vierkante meter bestrating om de begaanbaarheid van het terrein te optimaliseren en met prachtige beplantingen als versiering.

Bij de ingang een enorme Ereboog die 's avonds was verlicht.

In die periode werden wel eens orders geplaatst van één miljoen trottoirtegels bij de Zuidbroekster betonfabriek Mandema en bij de betonfabriek Waarheid in Oude Pekela. Eén tegel kostte toen enkele dubbeltjes.

Als de tentoonstelling of de exposities voorbij was moesten de tentoonstellingstenten worden afgebroken en de terreinen netjes afgeleverd. De honderdduizenden tegels werden meteen doorverkocht aan opkopers, onder andere Wilbrink in Hoogezand kocht de tegels dan voor een dubbeltje per stuk.

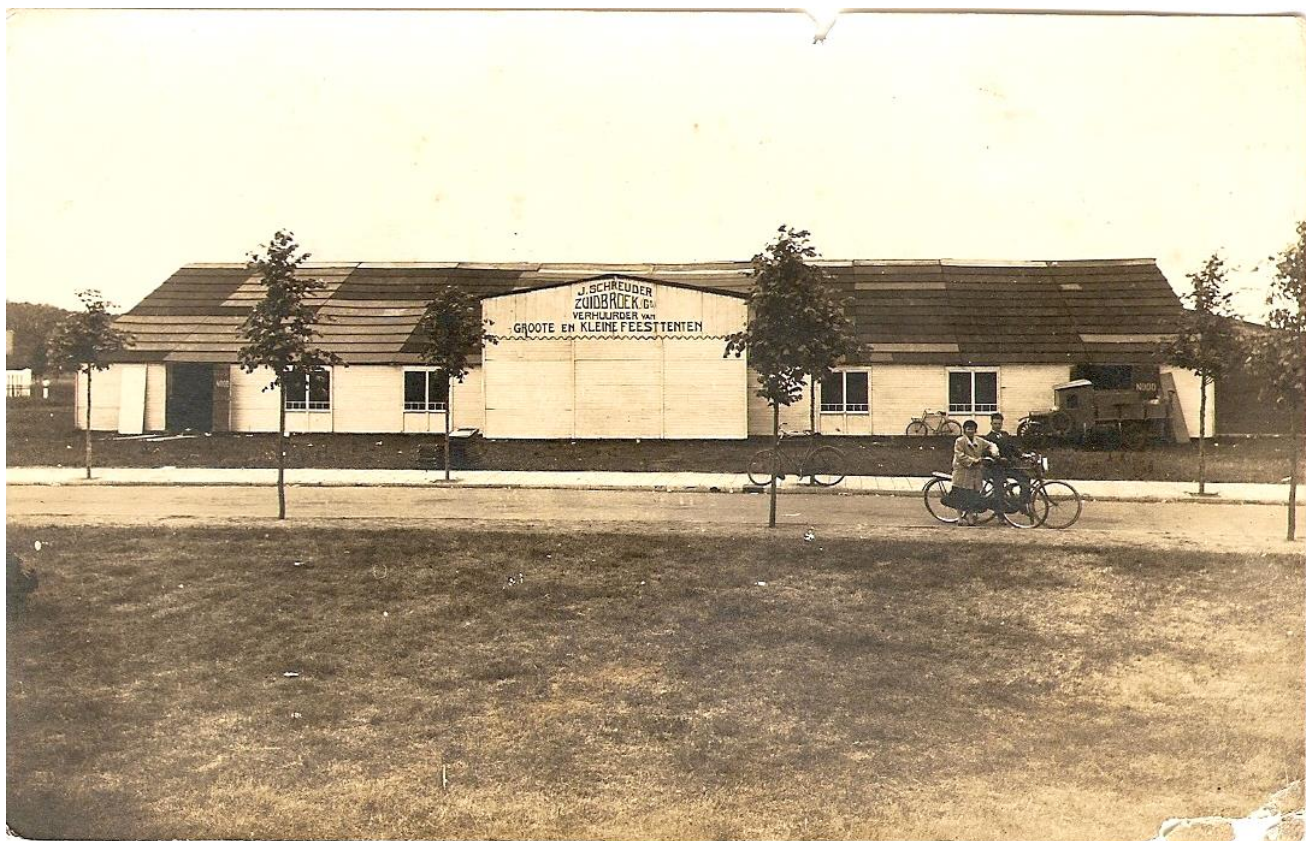
Bouwwerken van Schreuder

Het is bijna onmogelijk om alle bouwwerken en karweien op te noemen. Het zijn er te veel in de loop der jaren. Toch wil ik een aantal noemen met plaatjes of soms krantenknipsels erbij.

03-05-1928. Brug te Musselkanaal.
*De eerste Scheve Brug, 'Schaive Klabbe', van Nederland
Eekels uit Amsterdam leverde de pompen voor de drooglegging van het
karwei.*

*Elke arbeider , zoals werknemers toen nog werden genoemd, kwam op
de fiets en die werd gewoon tegen de schutting van het karwei gezet.
Je kan op de foto geen auto vinden.*

*Manifestatietent van Jan Schreuder te Zuidbroek.
Let op het oude T-Fordje dat voor het gebouw staat.*

De voormalige school van Warffum dateert van 1887 en is nu hoofdgebouw van het museum.

Omstreeks 1830 werd er nog les gegeven in de kosterij, de woning van de koster/schoolmeester, maar kort daarna werd een losstaand schoolgebouw gebouwd. Toen de rijksinspecteur voor het lager- en middelbaar onderwijs in 1836 Warffum bezocht, beschreef hij dit gebouw als volgt: "Te Warffum waren de wanden der fraaije, langwerpige, door glazen deuren in twee vertrekken verdeelde schoolzaal rondom van zwarte borden voorzien."

Dit gebouw werd rond 1863 vervangen door een nieuw gebouw, dat in 1887 door aannemer J. Schreuder uit Zuidbroek werd verbouwd en uitgebreid tot het huidige gebouw. Er werden nieuwe gevels in neo-klassistische stijl opgetrokken met een klassiek front en er werd een vleugel met vier lokalen aangebouwd.

Deze school deed meer dan 70 jaar dienst en werd in 1957 afgekeurd voor het onderwijs.

Oude school te Warffum nu hoofdgebouw van een museum.

Eén lokaal is in de oorspronkelijke staat gebleven en geeft een beeld van een schoolklas van toen. In 1909 werd centrale verwarming aangelegd. Tot die tijd werd met turf gestookt die op de zolder lag opgeslagen en door de kinderen via de turfkoker, in de hoek naast het schoolbord, naar beneden werd geworpen.

de heer L. Schreuder.

De bouw van de nieuwe school.

Kl. Hartman J.S. Barelds L. Schreuder C. Schreuder

28-08-1929. *Bouw van de school te Langelo. Onder architectuur van de heer J.H. van Houten te Assen begon bouwbedrijf Luppo Schreuder uit Zuidbroek met de bouw van de school. De tweede man de heer J.S. Barelds woonde tegenover het bouwwerk , was boer, maar werkte dagelijks mee.*

AANBESTEDINGEN

Voor het verbouwen en uitbreiden der Coöp. Zuivelfabriek „Oosterwolde en Omstreken" te Oosterwolde (Fr.). Architect M. O. Meek te Leeuwarden.

Timmerwerk: P. de Bos te Terwispeel f 25,800, wed. A. J. v. d. Sluis te Gorredijk f 25,824, L. de Jong te Kortezwaag f 25,860, H. Scherjon te Oosterwolde f 26,460, W. Huisman te Smilde f 26,580, Gebr. v. d. Velde te Gorredijk f 26,600, Kloosterna & Grakist te Stadskanaal f 27,190, J. Wieberdink te Oosterwolde f 27,340, J. Geertsma te Terwispeel f 27,389, C. Hakkert te Assen f 27,400, Fa. Bos & Deters te Fext f 27,500, Gebr. Ebbes te Oosterwolde f 27,670, R. Schenkel te Muntendam f 27,750, O. de Vries te Kortezwaag f 27,773, Wed. Meyering & Zn. te Stadskanaal f 27,799, A. Seinen te Musselkanaal f 27,825, Gebr. Blaauw te Lippenhuizen f 27,875, S. Benes te Stadskanaal f 27,880, H. Huisman te Tijnje f 27,888, Fa. Zwart & v. d. Meer te Zwaagwesteinde f 27,900, H. Grit te Assen f 27,910, Fa. P. Westerbaan & Zn. te Leeuwarden f 27,922, Gebr. Eppinga te Lippenhuizen f 27,989, W. Kuperus te Birdaard f 27,990, Kl. de Vries te Nijeholtpade f 27,993, C. v. d. Meer te Warga f 28,000, J. J. Turkow te Assen f 28,000, Fa. Hazewindus & Zn. te Gorredijk f 28,130, H. Groen & Zn. te Scheemda f 28,146, G. Offringa te Smilde f 28,210, Fa. Wieling & Zn. te Almelo f 28,300, Gerrit Eppinga te Lippenhuizen f 28,320, Fa. Schutter & Wasser te Aduard f 28,340, E. Oord te Oudeschoot f 28,399, H. Meyer te Wolvega f 28,400, Fa. v. d. Wal & Veenstra te Surhuisterveen f 28,420, R. Feenstra te Bolsward f 28,470, J. K. Looyenga te Terwispeel f 28,485, Gebr. Schreuder te Zuidbroek f 28,500, C. v. Leer te Lippenhuizen f 28,540, Fa. te Pas & Gebben te Enschede f 28,640, J. v. d. Velde te Balk f 28,696, G. Toepoel te Noordwolde f 28,700, W. Aalsma te Dokkum f 28,750, J. J. Baron te Drachten f 28,850, J. Stijkel & Zn. te Scheemda

f 28,888, K. Schipper te Appingedam f 28,950, E. Kanon te Oldeholtpeade f 28,970, S. v. Rijs te Dokkum f 28,990, Gebr. Vogelzang te Noordwolde f 28,997, Gebr. Schenkel te Veendam f 29,000, O. K. Riemersma te Drachten f 29,025, Fa. Adema te Groningen f 29,100, Gebr. Wilbrink te Hoogezand f 29,120, A. Veema te Appelscha f 29,183, Fa. Timmerman & Nobach te Appelscha f 29,187, fa. Doedens & Schilder te

Alkmaar f 29,187, H. Meyer te Winsum f 29,200, A. v. d. Meer te Donkerboek f 29,200, H. Lenting te Appingedam f 29,200, J. v. d. Meer te Sappemeer f 29,200, D. Oord te Frieschepalen f 29,230, L. Geest te Ulrum f 29,320, Gebr. v. Dijk te Ureterp f 29,350, G. Groeneveld te Haren f 29,600, Fa. de Boer & Zn. te Drachten f 29,600, Fa. Krijtenburg te Harlingen f 29,680, Gebr. Rinsma te Surhuisterveen f 29,703, Gebr. de Vink te Haren f 29,740, R. v. d. Meer te Kooten f 29,750, Hoekstra & Woudstra te Katlijk f 29,800, W. Schoemaker te 't Meer f 29,800, J. v. d. Laan te Groningen f 29,830, Fa. Blauw & Westerbroek te Sappemeer f 29,900, G. Bergsma te Groningen f 29,900, fa. Hengstman & Schopink te Wierden f 29,930, Gebr. Timmerman te Wierden f 29,968, Fa. Schipper & Zn. te Wierden f 29,989, A. Boverhof & Zn. te Steenwijk f 30,300, F. Dam te Huizum f 30,360, J. Bosman te Hoogerveen f 30,480, Fa. Eenschoten te Kampen f 30,640, H. Kroneman te Kampen f 30,715, Fa. Post & Zn. te Heerenveen f 30,900, J. Schaap & Zn. te Heerenveen f 31,143, L. v. d. Meulen & Zn. te Heerenveen f 31,400, A. v. Wijk te Heerenveen f 31,900, D. J. Naarding te Steenwijkerwold f 32,300, G. Bijker te Steenwijkerwold f 32,400, H. Ahrens te Dronrijp f 32,418.

Schilderwerk: J. Wijma te Huizum f 465, Gebr. Tichelaar te Heerenveen f 750.

Gunningen aangehouden.

08-10-1937

22-08-1937. Groene Kruisgebouw in Groningen.
Toen nog geen bouwhekken om de bouwput, zelfs niet in de Stad.
Alleen wat schuttinkjes voor de deuropeningen.

**HET NIEUWE GEBOUW VAN HET GROENE
KRUIS in de Dirk Huizingastraat, dat Zaterdag
officieel geopend wordt.**

1937. Het Groene Kruisgebouw in Groningen gebouwd door bouwbedrijf Schreuder.
In de krant werd er een artikel aan gewijd.

AANBESTEDINGEN.

Landarbeiderswoningen te Jubbega-Hoornsterzwaag.

Voor rekening van het gemeentebestuur van Heerenveen het bouwen van 12 landarbeiderswoningen te Jubbega-Hoornsterzwaag.

Ingeschreven werd door:

A. Verfwerk: J. de Jong te Gorredijk perc. I f 390, II f 403, III f 415, massa f 1210; B. Elzinga te Seggerda I f 540, II f 535, III f 578, massa f 1597; E. de Herder te Beetsterzwaag III f 645; M. Hofstra te Donkerbroek I f 430, II f 439, III f 430, massa f 1280; R. Walda te Garijp massa f 1099; Tj. Bijlsma te Heerenveen I f 317.77, II f 317.77, III f 331.77, massa f 963.99; F. v. d. Wal te idem massa f 1167; R. Teijema te Kortezwaag I f 472, II f 472, III f 484, massa f 1380; Douma en v. d. Meulen te Heerenveen I f 673.50; A. te Nijenhuis te Hemrik massa f 1160; A. v. d. Meulen te Oudehorne massa f 1490; M. v. d. Sluis te idem I f 570, II f 570, III f 570, massa f 1710; S. A. de Vries te Jubbega I f 546, II f 546, III f 556, massa f 1618; R. Post te idem II f 480, III f 359; J. S. Beenen te Langerzwaag I f 447, II f 465, III f 447, massa f 1327; Tj. Bijker te Bovenknijpe I f 470, II f 444, III f 464, massa f 1297; J. Ringenoldus te Gorredijk I f 450, II f 460, III f 480, massa f 1300; Gebr. Tichelaar te Heerenveen I f 440, II f 440, III f 440, massa f 1297; H. Giesing te Leeuwarden massa f 1110; Gebr. Alstein te Gorredijk I f 402, II f 402, III f 417, massa f 1201; H. Overwijk te Tijnje I f 680, II f 680, III f 680; B. Hooisma te Donkerbroek I f 469, II f 469, III f 462, massa f 1400; C. Koelma te Kortezwaag I f 463, II f 463, III f 468.

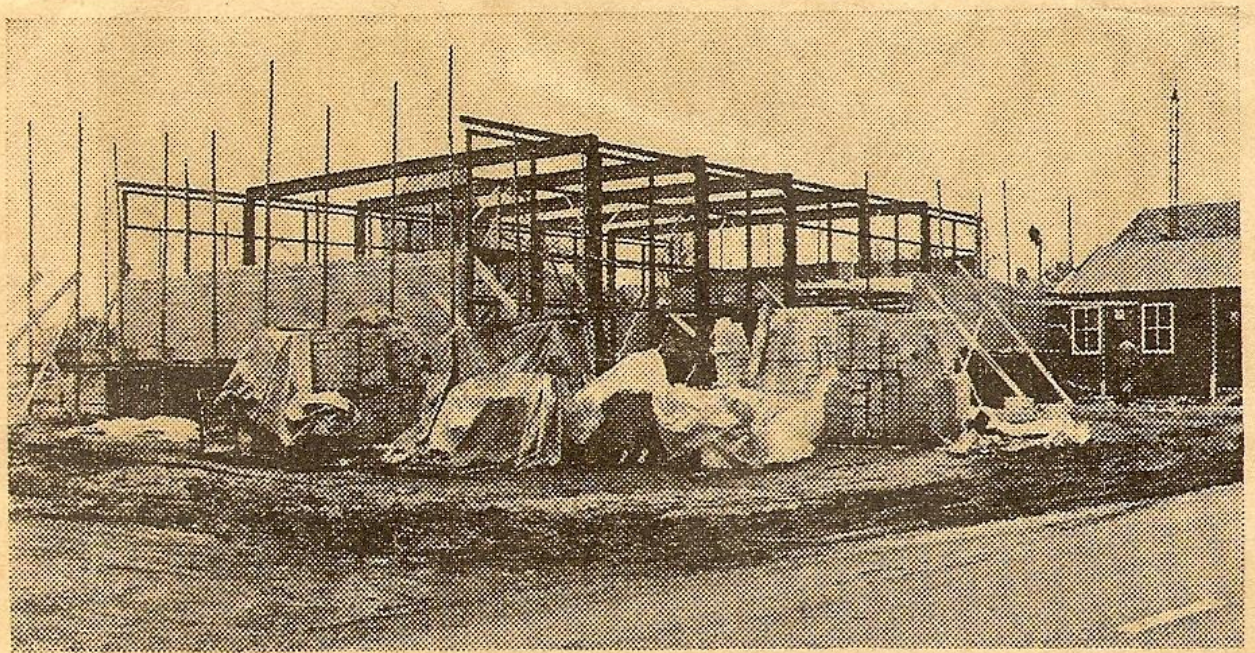
B. Timmerwerk: W. en S. Blauw te Jubbega massa f 20,000; B. Talstra te Surhuisterveen I f 5640, II f 5640, III f 5700, massa f 16,850; M. Hoever te Leeuwarden massa f 20,350; G. Eppinga te Lippenhuizen I f 6680, II f 6660, III f 6780; E. Kanon te Oldeholtpe I f 6782, II f 6889, III f 7020, massa f 20,687; Tj. Eppinga te Lippenhuizen massa f 21,250; P. Schram te Berlikum massa f 22,800; S. W. Lenstra te Steggerda I f 6548, II f 6590, III f 6582, massa f 19,500; Haveman en de Jong te Jubbega II f 5793; C. van Gorkum te Leeuwarden I f 6180, II f 6180, III f 6495, massa f 18,800; J. en J. Faber te Oudehorne I f 6320, II f 6320, III f 6460,

massa f 18,960; R. Dam te Huizum massa f 22,820; H. Hartstra te Jubbega I f 6376, II f 6376, III f 6426, massa f 19,000; Jac. Bosman te Hoozeveen massa f 21,700; Gebr. Schreuder te Zuidbroek massa f 22,200; v. d. Wal en Feenstra te Surhuisterveen massa f 20,380; L. de Jong te Kortezwaag I f 6556, II f 6556, III f 6595, massa f 19,707; Hazewindus te Gorredijk I f 6550, II f 6550, III f 6600, massa f 19,500; A. v. d. Meer te Donkerbroek massa f 19,750; H. Scherjon te Oosterwolde massa f 20,350; N. de Vries te idem I f 6989; Johs. de Haan te Heerenveen massa

f 19,450; A. Jansma te Almelo massa f 21,864; Betten te Steenwijk I en II f 13,456; J. Schepcr te Bovenknijpe I f 6797, II f 6777, III f 7820; G. Looijenga te Gorredijk massa f 19,236; A. Rama te Tijnje I f 6980, II f 6980, III f 7140, massa f 21,100; H. R. Vinke te Kampen I f 7800; E. f. Eenschoten te idem I en II f 15,900; Eppinga te Lippenhuizen I f 6554, II f 6600, III f 6600, massa f 19,800; A. J. v. Dijk te Ureterp I f 6948, II f 6948, III f 7085; R. de Vries te Heerenveen I f 6800, II f 6850; L. v. d. Meulen te idem massa f 21,200; Douma en Brouwer te Paaslo I f 7100, II f 7086, III f 7160; Jager en de Vries te Finkega I f 6077, II f 6190; J. J. de Vries te Noordwolde I f 6120, II f 6164; H. Buwalda te Heerenveen I f 6888, II f 6880, III f 7200, massa f 20,960; K. de Vries te Oldeholtpe I f 6593, II f 6693, III f 6793; A. v. Wijk te Heerenveen I f 6894, II f 6894, III f 6880, massa f 19,974; J. Schaap te idem I f 6860, II f 6860, III f 7160, massa f 20,880; R. van Dijk te idem III f 6880; F. Dijkstra te Langerzwaag I f 6180, II f 6100, III f 6220, massa f 18,500; E. Oord te Oudeschoot I f 6900, II f 6900; G. Brouwer te Bovenknijpe I f 6990; F. B. Brouwer te idem I f 7012, II f 7012; O. M. Jansma te Nijehorne I f 5200, II f 5200, III f 5200, massa f 15,480; L. Lootstra te Langerzwaag I f 6718; W. Schoemaker te 't Meer II f 6628; R. T. Koopmans te Jubbega I f 6684, II f 6484, III f 6484, massa f 19,352; H. Huisman te Tijnje I f 6600, II f 6600, III f 6750, massa f 19,900; H. en E. Blauw te Hoornsterzwaag I f 6212; C. van Leer te Lippenhuizen massa f 19,200; J. en F. Eppinga te idem massa f 18,970; A. v. d. Wijk te Huizum massa f 22,222.

Gunning aangehouden.

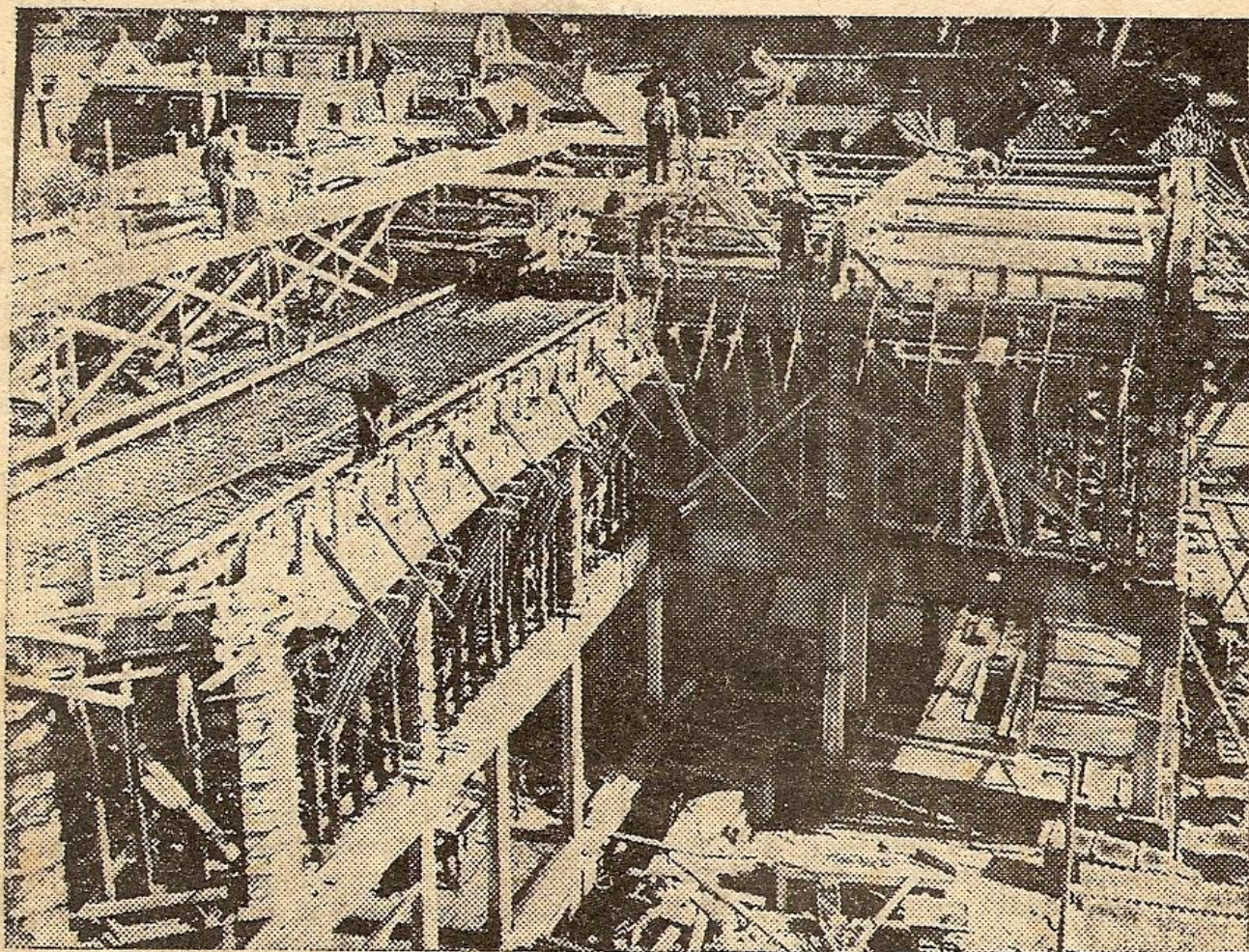
22-07-1937

Eigen huis in Meeden

Meeden krijgt een dorpshuis, of zoals de bevolking zegt „een eigen huis”. Het is de verwachting dat vele groepen er gebruik van gaan maken en dat het als een echt bezit van de hele gemeenschap wordt beschouwd. Dat de bevolking van Meeden dit ook inderdaad doet heeft zij in het verleden al meer dan eens bewezen. Intussen is men druk bezig en het dorpshuis krijgt langzamerhand al „gezicht”.

*Dorpshuis te Meeden, gebouwd door bouwbedrijf Luppo Schreuder te Zuidbroek
Meerdere bouwwerken van Schreuder kregen regelmatig media aandacht*

Bouw van Telefooncentrale te Winschoten

Achter het voormalige gerechtsgebouw aan de Blijhamsterstraat te Winschoten is in Maart een begin gemaakt met de bouw van een groot knooppuntcentrale voor de automatische telefoondienst. Het omvangrijke werk is al flink gevorderd. Op de foto ziet men de in aanbouw zijnde centrale. Tijdens het maken van deze opname was men juist bezig met het storten van de betonvloer van de bovenste verdieping.

*Luppo Schreuder en Jan Nijhof.
Later is Jan Nijhof de uitvoerder geworden bij Bouwbedrijf Schreuder.*

*Groningen Politiebureau.
Met een stoommachine werden de heipalen in de grond geheid.*

Gebouw van telefoondienst kortweg genoemd 'de Knopencentrale' te Winschoten.

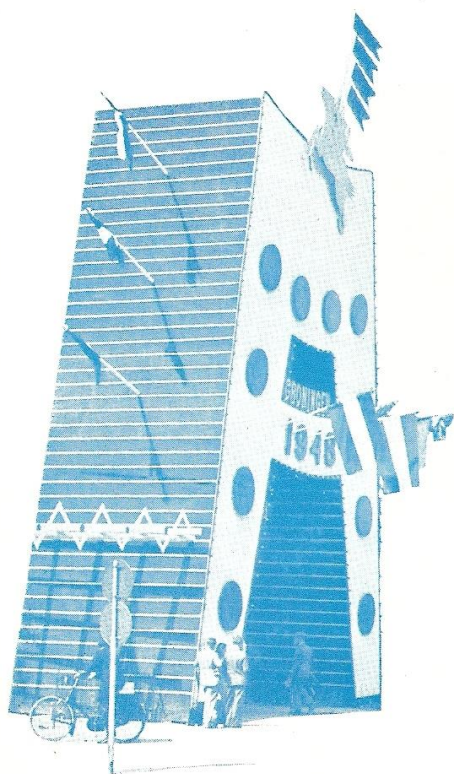
Manifestatiehal van Lippo Schreuder

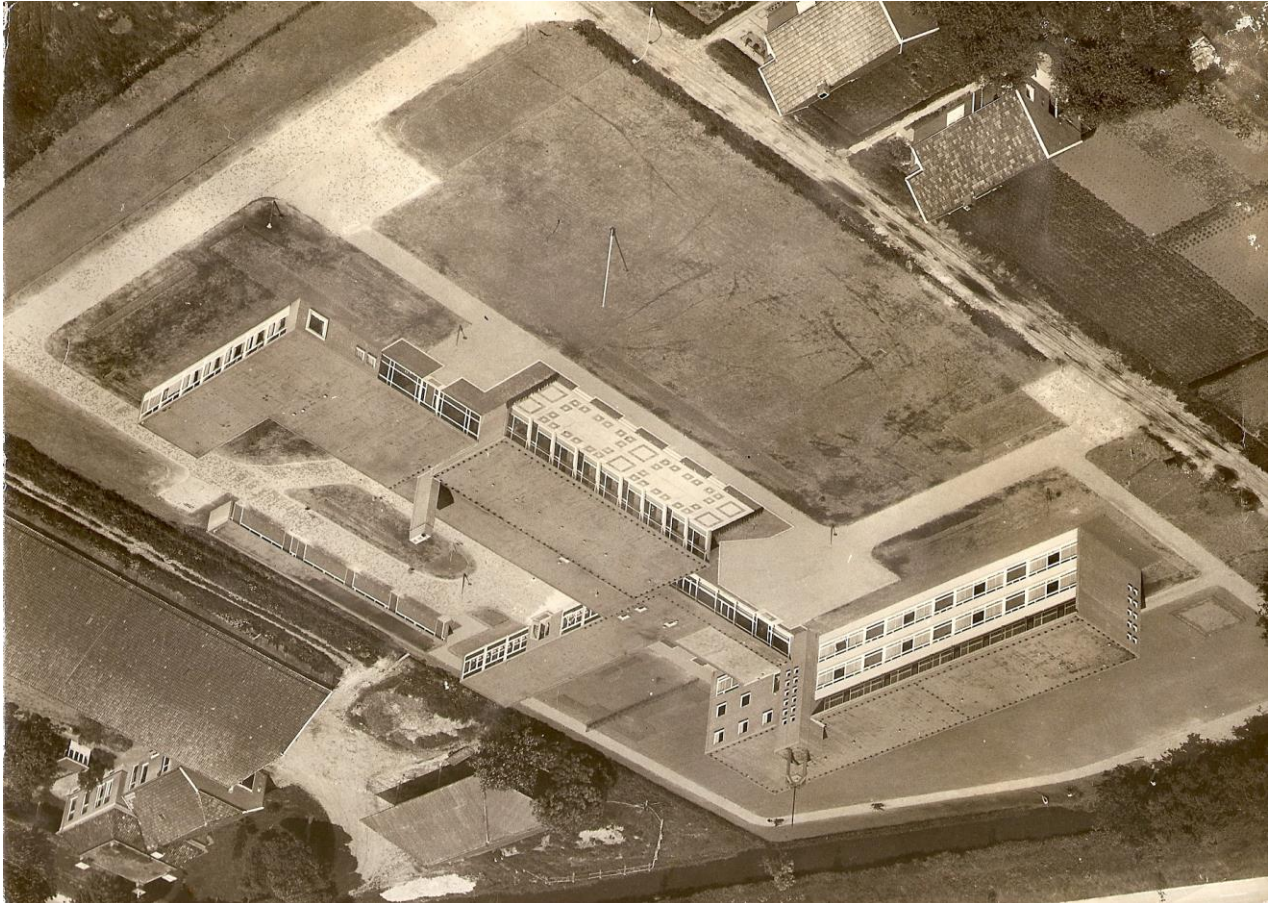
1948; De ereboog bij de ingang van de Tentoonstelling.

GRONINGEN 1948

HERINNERINGEN AAN DE
TENTOONSTELLING VAN
LANDBOUW, INDUSTRIE,
VERKEER EN HANDEL
25 AUGUSTUS TOT EN
MET 9 SEPTEMBER OP
DE TERREINEN VAN HET
STADSPARK, GRONINGEN

1948; Het boekje met de beschrijving van de grote tentoonstelling.

Zuiveringsinstallatie te Scheemda

KERKSTRAAT 75 - ZUIDBROEK

GIRO 525430

Beachte den Stein.

Sticht en loofdy degenen deren Noodden gelden

Wanneer de Kelder vervalt en daarom komt een Kelder Hart. en een
plaats, dan maakt dit niet veel verschil omdat er een extra
ruimte om in de plaats moet komen.

Onder dankzegging van uw gewaardigde aanwag

[Signature]

Knopencentrale (telefooncentrale) aan de Blijhamsterstraat te Winschoten

*Zuidbroek Spoorstraat 41 Kantongerechtsgebouw.
Luxe bestrating met hardstenen stoepopgang uitgevoerd door bouwbedrijf Bob Schreuder.
Op de voorgrond Jan Huis op de achtergrond Boelo Schreuder.*

Zuidbroek Haltepad nieuwe rioleringen en bestratingen.

Globale opsomming van bouwactiviteiten.

Het is onmogelijk om in detail elke uitgevoerd karwei te beschrijven.

Toch is een globale opsomming van bouwactiviteiten uitgevoerd door de firma Schreuder nodig om ruwweg het gehalte en bekwaamheid te tonen.

Zonder enige historische volgorde, maar zoals in het interview op 10 maart 2008 met Jan en Luitje Schreuder door hen spontaan de bouwwerken werden genoemd, juist in die volgorde is onderstaande lijst samengesteld.

- Wildervank Villa Wortman
- Musselkanaal Scheve Brug
 (De eerste Schaive Klabbe in Nederland)
- Groningen Telefooncentrale (Knopencentrale)
- Groningen Tentoonstelling voor Landbouw- Industrie- verkeer en
 Handel
- Groningen Groene Kruisgebouw
- Winschoten Telefooncentrale (Knopencentrale) Blijhamsterstraat
- Zuidbroek Leo Steenhuisoord twee onder één kap woningen.
- Zuidbroek Beatrixlaan twee onder één kap woningbouw
- Uithuizen Technische school
- Westerbork Melkfabriek
- Zuidbroek Klaas Woltjerweg aantal twee onder één kap woningen.
- Zuidbroek W.A. Scholtenweg twee onder één kap woningen.

- Assen Achmesa melkfabriek
(toen de grootste melkfabriek in het Noorden)
- Siddeburen School
- Scheemda Zuiveringsinstallatie
- Noordbroek Binnensingel
- Zuidbroek Drie woningen aan de Heiligelaan.
Hier stond vroeger de Franse school en later woonde had Leo Faber daar de kapsalon
- Zuidbroek Winschoterdiep 3 woningen
(Hier stond jarenlang de werkplaats van de firma Schreuder)
- Groningen Politiebureau
- Zuidlaren Melkfabriek
- Hoogezand 40 woningen
- Ten Post 12 woningen
- Meeden 16 woningen
- Nieuwolda 16 woningen
(“Hier hebben we wat geleerd, de fundering werd nog met de schop gegraven en het schoot maar niet op. Toen hebben we kleiwerkers erbij gehaald. We keken onze ogen uit want die namen en de schop en een emmer water mee. Elke steek doopten ze hun schop in het water. Het karwei ging drie keer zo snel. Ie fundering lag er zo uit.”)
- Zuidbroek Rioolzuivering

- Siddeburen Rioolzuivering

- Noordbroek Rioolzuivering

- Meeden Dorpshuis

- Sappemeer Rioolzuivering
*(Dit waren de eerste rioolzuiveringen van het Noorden.
En werden gebouwd onder leiding van ingenieursbureau
Mabeq.
Alleen de zuivering van Siddeburen bestaat nog, verder
zijn alle zuiveringsinstallatie wegens veroudering
afgebroken.)*

- Harkstede Dorpshuis met gymnastieklokaal
*(op gymnastieklokalen was de meeste Rijkssubsidie te
krijgen, zodoende zijn er in die tijd veel dorps huizen met
een gymnastiekruimte gebouwd.)*

- Noordbroek Alle woningen van de woningbouwvereniging
(Onder architect ingenieur dhr. van Loo.)

- Zuidbroek Een aantal particuliere woningen

- Sappemeer De woning met kantoor van makelaar Bosma en Schuur

- Noordbroek School (onder architect Bos)

- Sappemeer Winkelpand van modehuis Londeman.
*(werd binnen 3 maanden na de brand sleutelklaar
opgeleverd)*

- Veendam School in plan Noord

- Zuidbroek Sportgebouw Heiligelaan

- Langelo School
(Bij de aanvang werd er een keet neergezet om te eten

en te overnachten. De overbuurman J.S. Barelds woonde tegenover de te bouwen school, was boer, maar werkte dagelijks mee)

- Termunten Nieuwe rioleringen en bestratingen

- Marum Aansluiting van het dorp tot de rijksweg straat en riool

- Hoogezand Burgemeester van Royenstraat riolering en bestrating

- Hoogezand Sportterreinstraat riolering en bestrating

- Muntendam Middenweg geheel nieuwe riolering en bestrating
(De gehele Middenweg was een groot karwei waarbij personeel extra nodig was. Half Muntendam kwam op de advertentie af. Uitvoerder Reinders die uit de Stad kwam zei: 'Er wordt niet gerookt tijdens het werk'. Muntendammers die zich nooit laten koeioneren of de les laten lezen! Het ongelofelijke gebeurde, er is geen sigaret gerookt en het karwei was binnen de gestelde termijnen ruimschoots geklaard.)

- Veendam Borgerswold nieuwe riolering en bestratingen.

- Veendam Langeleegte de vuilstort

- Zuidbroek Haltepad riolering en bestratingen

- Zuidbroek Spoorstraat Kantongerecht luxe bestratingen

Een dag uit met bouwbedrijf Luppó Schreuder naar Hellendoorn. Alle medewerkers met echtgenoten en ook een aantal onderaannemers met hun echtgenoten.

Op de foto staan vele bekende namen uit Noordbroek en Zuidbroek. Jammer genoeg zijn ook veel namen zijn niet meer zo even uit het blote hoofd op te noemen.

Op de volgende bladzijden is de foto uitvergroot en zijn met cijferaanduiding de nog bekende namen weergegeven.

1+ 2 + 3 = ?

4 = Hazekamp loodgieter

5 = G. Telkamp schilder

6 = mevrouw Telkamp

7 en 8 = ?

9 = Doeko Duister schilder

10= Roelof Hazekamp loodgieter

11+ 12 = ?

13 = vrouw van Anne Hazekamp

14 = ?

15 = vrouw van Jan Nijhof de uitvoerder

16= vrouw van Jan Schreuder

17 ,18 en 19 = ?

20 = Hendrik Bontsema

21,22, 23, 24= ?

25 = Luppo Schreuder

26= Jan Schreuder

27 + 28 = ?

29 = Hartman

30 = G. van Dijken

31 = vrouw van G van Dijken

32 = Jan Wolthuis

32 = Henk Aalfs

34, 35, 36, 37, = ?

38 vrouw van Hendrik Bontsema

39 en 40 = ?

41 = J. Lenting

42 + 43 = ?

44 = Anne Hazekamp elektricien Noordbroek

45 = ?

46 = mevrouw Roggen

48 + 49 = ?

50 = mevrouw Klat

51 = ?

52 = K. Paapst

53 + 54 = ?

55 = mevrouw Messendorp

56 , 57, 58 en 59 = ?

60 = Jan Nijhof uitvoerder

61 = mevrouw Snitjer

62 = Jan Snitjer

63 = mevrouw van Deest

64 = R. van Deest

65, 66, 67, 68 en 69 = ?

70 = J. Messendorp opperman

71, 72 = ?

74 = Adam Loorbach

75 = mevrouw Loorbach

76 , 77 = ?

78 = H. Lubben stukadoor

Woonhuis Kerkstraat 90 Zuidbroek waar verschillende families Schreuder hebben gewoond.

Het huisje werd in 1856 al bewoond door de 3^e generatie Schreuder.

Volgens een krantenbericht van de Groningerkrant van 7 september 1856 is het huisje in de nacht van 6 op 7 september 1856 geheel in vlammen opgegaan.

*Lambertus Alberts Schreuder woonde er toen met **5** kinderen.*

Ruim anderhalf jaar ervoor was zijn eerste vrouw Ijntje Heeres overleden en hij was een half jaar ervoor weer getrouwd met Aaltje van Essen.

*Het huisje is weer herbouwd en er zijn later nog **6** kinderen geboren.*

Luppo Schreuder en Zonen.

Tot 1947 hebben Luppo Schreuder en Lambertus Schreuder onder de handelsnaam **Gebr. Schreuder** samengewerkt.

In goed overleg zijn de gebroeders uit elkaar gegaan en ging het bedrijf verder onder de naam **Luppo Schreuder en zonen**.

Jan Schreuder was toen 21 jaar en Luitje Schreuder was 20 jaar.

Meteen werd bij de Rijksgebouwendienst het bouwen van de Telefooncentrale 'knopencentrale' in Groningen aangenomen. De bouwvakkers van Luppo Schreuder en zonen waren gewend om tijdens het betonstorten, op welk karwei dan ook, nog een uur vroeger, namelijk om zes uur 's morgens, te beginnen. Maar omdat de knopencentrale een gebouw van Rijksgebouwendienst betrof moest de ambtelijke begintijd van 9 uur worden gestart met het betonstorten. Voor het gevoel van de bouwvakkers was dan de dag al bijna om.

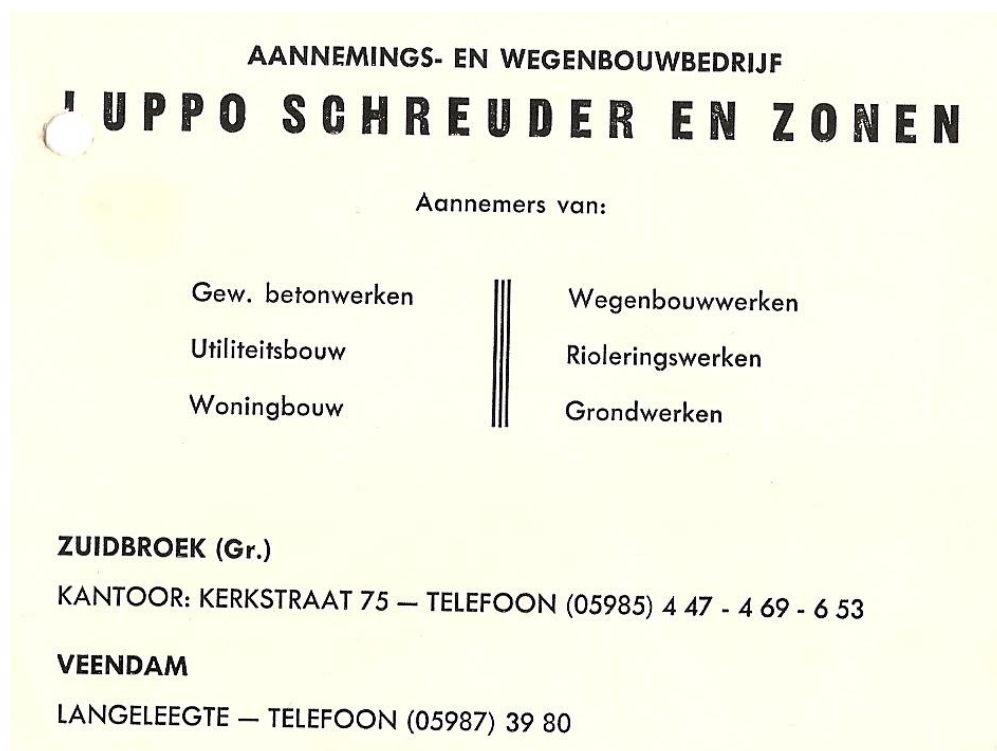
Maar het was niet anders, de opzichter moest vanuit Zwolle komen met de trein.

Deze opzichter zei; Ik heb hier drie aannemers al kapot gemaakt . Het was in 1947 een directe waarschuwing om niet gewoon kwaliteit, maar nog meer als topkwaliteit te leveren. Om zenuwachtig van te worden als je meteen al zo'n boodschap op je hals krijgt. Het storten van beton was toch altijd al een stressklus omdat toen in die tijd de beton nog met het schopje werd omgeschept. Net alleen de portland, zand en grind, maar er moest ook nog eens inflocensio, een soort hardingsmiddel, aan toegevoegd worden met de schep. Daarna moest alle beton van batterij naar batterij worden gedragen want liften waren er toen nog niet. De eerste eenvoudige bouwliften kwamen omstreeks 1950.

De man rookte graag een goede sigaar. 'Als we maar zorgden dat er sigaren waren..... '

Het was in de hete zomer van 1947 en de hitte was 's middags niet dragelijk. De opzichter wilde weten waar hij kon gaan zwemmen en Luit zei spontaan wat in hem opkwam 'In de Wedderbergen'. Luit moest de opzichter naar de Wedderbergen rijden en bij de auto wachten tot hij uitgezwommen was.

Later kwam het wel goed uit want de uitvoerder Jan Nijhof kwam met de akelige boodschap dat er een muur verkeerd was gezet. Zo'n fout, een muur verzetten, was een behoorlijke schadepost. Goede raad was duur. Jan ging, na een slechte nacht, de volgende morgen naar de opzichter en zei 'We hebben een moeilijke kwestie meneer van der Ruit, een muur verkeerd'.
'Nu je het zelf komt melden blijft hij staan, anders had je hem moeten afbreken'.

*Visitekaartje van Luppo Schreuder en zonen te Zuidbroek.
Zoon Jan was toen 21 jaar en Luit was 20 jaar.*

*Misschien zijn de kaartjes nog wel gedrukt bij de overbuurman drukkerij van Wijk.
De gebroeders van Wijk woonden in het huis naast de Nederlandse Hervormde Kerk
en hebben daar jarenlang een drukkerij gehad.
Ze maakten ook deel uit van het Zuidbroekster cabaretgezelschap de WijJoKa's
samen met Broer Jonker.*

Toen Jan en Luit bij hun vader in het bedrijf kwamen werd alle specie nog met een zogenaamd 'vogeltje' omhoog gelopen en deze werd geleegd in de specieton bij de metselaar. Alle stenen werden met 21 tegelijk (een tas) omhoog gelopen via de ladders van steiger tot steiger.

De opperman begon altijd een uur eerder dan de metselaars. De metselaars begonnen om 7 uur 's morgens en dan had de opperman de specietonnen al vol staan en voldoende stenen op de steiger.

Eén opperman onderhield de hele dag minimaal twee metselaars.

Af en toe schrijf ik enkele alinea's alsof in die vroegere tijd op de bouw een geweldige romantiek zou zijn. Een bepaalde gezellige sfeer was er natuurlijk ook wel maar neem maar aan dat de dagelijkse werkelijkheid hard was en dat er naarstig, ijverig en arbeidzaam zeg maar *noest* gewerkt werd.

Heden ten dage worden bouwsteigers vanwege de veiligheid en als voorschrift van de arbeidsinspectie uitsluitend door steigerbouwers neergezet en dan ook nog van oerdegelijk lichtgewicht aluminium. De loopplanken zijn heden ten dage zuiver passend en met dichtklapbare luikjes om elk risico van naar beneden vallen te voorkomen. Rondom de steigers wapperen nu veiligheidsnetten en op de steiger schalt uit een grote stereoradio lichte bouwvakkersmuziek.

Vroeger gebruikten men lange houten steigerpalen en dwarsliggers, met touwen in een mastworpknoop met elkaar verbonden. In het metselwerk hield de metselaar rekening met de uitsparingen voor het 'ophangen' van de dwarsliggers waarover dan weer de losse steigerplanken werden gelegd. Met houten laddertjes ging men van de lagere steiger naar de bovengelegen steiger.

Luppo Schreuder, maar later ook de gebroeders Luit en Jan Schreuder werkten meestal met ruim 50 medewerkers. Er werd wel eens beweerd dat eenmaal bij de overheid je dan een baan voor je leven had. Maar bij de firma Schreuder werkten velen een mensenlevenlang. Ze hadden daar niet alleen een baan maar velen kregen daar een loopbaan.

Met enige eerbied noemen we een aantal namen zoals Jan Snitjer de opperman, Klaas Stâbler, Maarten Klat (éénoog) omdat de man aan één oog blind was, Klaas Hartman, drie keer een Wolthuis waarvan twee broers van elkaar waren, Jan Nijhof de uitvoerder, zijn bijnaam zal ik niet noemen. Ja wie had er niet een bijnaam vooral de Muntendammers waren daar sterk in.

Verdere namen zoals Immo van der Veen een allround timmerman waarvan Jan Schreuder als aankomend timmerman op jonge leeftijd een voordeur leerde maken. Dan was er Tijtjo Hut van de Poeltjelaan nummer 17, zijn naam en adres staat geschreven boven in de hanenbalken van het kantongerecht. Jacob (Japie) Broekman, Jan Wolthuis, Klaas Paaps uit Noordbroek, Hendrikus van Deest uit Veendam, Albert Niemeijer, Jan Kuiper uit Midwolda, Adam Loorbach uit Muntendam, Henk Aalfs uit Noordbroek die later als zelfstandig metselaar een bedrijf had.

Maar ook het kantoorpersoneel was jarenlang trouw aan de firma Schreuder zoals de zeer gewaardeerde medewerkster Wil Walburg.

Ik weet dat de opsomming onvolledig is en waarschijnlijk prachtige namen nu worden vergeten. Wie ik apart nog wil noemen is Hendrik Bontsema uit Noordbroek die altijd krentenbrood en ook roggebrood met spek tussen zijn wittebrood zat te eten met schafttijd. Tijdens het bouwen van een woning nabij de Motké fabriek aan de W.A. Scholtenweg in Zuidbroek flikten zijn collega bouwvakkers het om het roggebrood te verwisselen voor een paar plakken veen.

Ja, langdurige arbeidsverhoudingen. Vele jaren later werden medewerkers door de firma Schreuder nog steeds nagelopen. Een hartelijk woord, een fruitmandje een bedragje als men wist dat die of gene op vakantie ging. Ook al waren ze al lang gepensioneerd de sociale contacten bleven allerhartelijkst voortbestaan.

Niet alleen medewerkers die jarenlang bij het bedrijf hebben gewerkt. Ook bedrijven die met de firma Schreuder hebben samengewerkt. Middenstanders uit het dorp en Onderaannemers. Zoals Schildersbedrijven, Electriciens, Loodgieters, Zinkwerkers, Stukadoors, Voegers, Metselbedrijven en Keukenleveranciers.

Ik noem zomaar enkele namen die ik ooit in de wandelgangen hoorde; Schilder Duister Noordbroek, Schildersbedrijf Wim Reisiger uit Veendam, Loodgieter Hazekamp Noordbroek, Loodgieter Holtjer Muntendam, Electricien Hazekamp Noordbroek, Loodgieter Woltman Zuidbroek.

Maar er waren ook oud medewerkers die een geweldig stuk vakbekwaamheid aanleerden bij de firma Schreuder en daarmee de stap durfden wagen om voor zichzelf als zelfstandig ondernemer een bedrijf te beginnen zoals Jan Lenting in Zuidbroek dat deed met een Timmerbedrijf maar ook Hennie Dijk uit Noordbroek met een eigen Timmerbedrijf, Henk Aalfs uit Noordbroek met een metselbedrijf, Reint Drenth uit Zuidbroek met een architectenbureau, Meijer uit Muntendam met een wegenbouwbedrijf.

Met vele van die bedrijven hield men en zijn er altijd nog zakelijke en vriendschappelijke contacten.

14-06-1962; Lippo Schreuder op 61 jarige leeftijd.

28-06-1955; Grietje Schreuder- Heikens

1963; Luppo Schreuder ging elke dinsdag naar de Beurs in Groningen. In Hotel Frigge kwamen aannemers en alle vertegenwoordigers bij elkaar voor bespreking van de aanbestedingen. Dinsdag was in de Stad Groningen een meer als gezellige, maar vooral ook zakelijke drukte omdat het dan ook Veemarkt was. Ook de Wegenbouwers kwamen die dag bij elkaar in hun eigen zakelijk centrum aan de Ebbingestraat.

Luppo Schreuder en (kapper) Piet Balk . Hier wordt een stoel van nieuwe zitting voorzien.

Bestuur van de N.A.P.B (Nederlandse Aannemers Patroons Bond.)

*v.l.n.r. 1^e ? , 2^e Ten Hof uit Wildervank, 3^e Schenkel, 4^e Luppo Schreuder, 5^e ?..,
De klok wijst 5 minuten over 6, dus het was tijd voor een sigaar en een borrel.*

Jan Schreuder

Jan Schreuder Lzn. (Luppofoon) geboren op 1 januari 1926, maar werd eerst ingeschreven met als jaartal 1925. De ambtenaar was kennelijk nog niet aan het nieuwe jaartal gewend, hij verbeterde meteen 1925 in 1926.

Jan vertelde dat hij zijn aannemersdiploma's heeft behaald in Rotterdam. Beide diploma's in één keer. Jan was toen al getrouwd met Frouwktje Loen. Ze hadden elkaar leren kennen op dansavonden in Hotel Struvé te Sappemeer en in hotel Faber te Hoogezand. Om de veertien dagen in het ene en dan in het andere hotel dansen op de muziek van een bandje was de uitgaan- en ontmoetingsgelegenheid voor de jeugd in die tijd. Toen Jan zijn aannemersopleidingen volgde had hij al een gezin.

Overdag volop meewerkend in de bouw en zaterdagmiddags naar school.

Het was in een tijd dat er zaterdag nog tot één uur werd gewerkt.

Als er een medewerker doordeweeks ziek was deed hij er een schepje bovenop met stenen sjouwen en specie maken, want de klant mocht geen enkele vertraging ondervinden. Dat stond hoog in het vaandel

'Als het dan zaterdagmiddag was geworden en je zat in het warme opleidingslokaal, nou dan ging je wel een ongewoonte aan op die lesmiddagen'.

Gelukkig werkte in het bedrijf een goede opperman, Jan Snitjer.

Veel oud Zuidbroeksters hebben 'kleine Jan Snitjer' van de Klaas Woltjerweg in Zuidbroek goed gekend. Zijn vrouw was naaister en heeft voor velen een nette jurk, mantel of andere kleding genaaid. Daarnaast werkte ze vrijdagmiddags bij mevrouw Schreuder in de huishouding. Jan Snitjer was niet groot, maar een keiharde werker en sterk want hij was vrijwel nooit ziek volgens Jan Schreuder. Jan vertelde: 'Omdat Snitjer als opperman een uur eerder begon als de metselaars bracht m'n vader hem vaak op zijn motorfiets naar het karwei. Vader werd 'Stille Luppo' genoemd maar was een behoorlijk driftige baas. We hadden een karwei in Appingedam en vader zou Snitjer daarheen brengen. In Appingedam aangekomen stond Snitjer nog in Zuidbroek; In zijn drift had vader vergeten Snitjer mee te nemen. Later als er weer een karwei was 'over ver' bracht Jaap Mulder het personeel met een busje. Tijdens het bouwen van de technische school in Appingedam reed Jaap Mulder (Biertje Mulder) dagelijks heen en weer.

Jaap Mulder had een klein limonadefabriekje en een grossierderij in dranken. De limonadegazeuse in een beugelfles met een knikker van Jaap Mulder was wijd en

zijd gewaardeerd. Ja, 'Biertje Mulder' stond in de verre omtrek bekend, maar ook door zijn goochelkunsten en het op luimige wijze tappen van de aardigste moppen was hij een geziene persoon.

Woonhuis Lupp Schreuder aan de Kerkstraat te Zuidbroek. Woning getekend door zoon Jan Schreuder Lzn.

De bouwvergunning werd afgekeurd, maar toen zonder wijzigingen, maar voorzien van een stempel en handtekening door architect Wichertjes werd de bouwvergunning afgegeven.

De leges voor die paraaf en stempel was toen zevenhonderd gulden.

1957; een bezoek aan de Bruynzeelfabrieken in Zaandam.
v.l.n.r. de heer Herder opzichter bij de gemeente Noordbroek en Zuidbroek, de
heer Perdon gemeenteopzichter te Noordbroek, Luppo Schreuder, Bruynzeel-
medewerker, Jan Schreuder, twee Bruynzeel-medewerkers en
Jan Nijhof uitvoerder van bouwbedrijf Schreuder.

De Bruynzeel fabrieken te Zaandam

Tien jaar later was er weer een uitnodiging van Bruynzeel

21-08-1967; v.l.n.r. Pieter Kiel uit Noordbroek had een waterbouwbedrijf, medewerker Bruynzeel, medewerker Bruynzeel, chauffeur Meij, Luit Schreuder Zuidbroek aannemersbedrijf, Jan Schreuder Zuidbroek aannemersbedrijf, Luppoo Schreuder Zuidbroek aannemersbedrijf, Bruynzeel medewerker, Jan Kappen Zuidbroek aannemersbedrijf, Egge Kappen Zuidbroek aannemersbedrijf, Derk te Hove Zuidbroek aannemersbedrijf, Boelo Schreuder Zuidbroek aannemersbedrijf, Jacob Bosscher (bijgenaamd Brobbel) Zuidbroek aannemersbedrijf, later lijkkistenmaker te Zuidbroek.

Woonhuis van Jan Schreuder en Frouwktje Schreuder-Loen aan de Johan de Witlaan 9 te Hoogezand

Frouwktje Schreuder-Loen en Jan Schreuder.

Luppo Schreuder met zijn zoon Jan Schreuder

Helaas waren er voor 1900 nog weinig mensen met een fototoestel, laat staan met een filmcamera, en dat is inderdaad heel jammer. Want wat zouden we graag de beelden bekijken en de geluiden horen van het bouwen in die tijd.

De dorpstimmerman die van vader op zoon het mooie ambacht met zijn zeer gevarieerde technieken een karwei in gereedheid bracht. Zo groeide menige timmerman uit tot, soms een redelijk welvarend, aannemer dat anno 2008 is geworden tot een marionet. Hij moet nu voldoen aan stapels bijna dagelijks wijzigende bouwvoorschriften en bouweisen die worden opgelegd waarbij je moet afvragen of de bouwregelgevingen niet bijna verstikkend werken op de ambachtelijke ondernemer. Zo, dit is een stuk eigen frustratie over de regelgeving in ons land.

Toen er nog weinig regels waren, ontstond vanuit het eigen inzicht, doorgegeven van vader op zoon, het bijna kunstvaardige ambacht in het gilde van de dorpsaannemer.

De Schreuders werkten toen veelal op de paleisachtige Oldambtster boerenplaatsen. Hier was ambachtelijk werk genoeg zoals het maken van nieuwe deeldeuren uitgevoerd als Taatsdeuren die op een verticale as, zoals ook sluisdeuren, draaien.

In het woongedeelte van de majestueuze boerderij werden pronkerige dubbele drie-paneelsdeuren gemaakt met daarboven een geprofileerde kalf en een fraai vorm gegeven bovenlicht. Daar was een hoog staaltje vakmanschap voor nodig. Goten met sierlijke neuslijsten of het maken van architraaflijsten met de kroon. Voor dat fijne werk werd veel oud eikenhout hergebruikt omdat het 'uitgewerkt' was.

Maar ook het ruigere werk zoals het maken en aanbrengen op de deel van de dorsblokken. Of de staanders aan elkaar verbinden met toognagels, pen en gat verbindingen en dan de draagbalken laten rusten op de korbeels.

Telmerksysteem, de gehakte merken I, II, III, IV, V, VI enzovoort in de schaargebinten met een brede beitel van vijf centimeter ingehakt. Exact op maat tegenover de windschoren en de achterdakvlakken die werden opgevangen door de kattedak met pen en gat in elkaar passend.

Nu wordt alles fabrieksmatig per computer op maat afgezaagd en is de vrije heerlijkheid van het handmatige ambachtelijke inzicht bijna voorgoed verdwenen en wordt het niet meer doorgegeven aan de nieuwe generaties. Het metselwerk op basis van steenformaten en toepassing van tienlagen maten.

Wie kan nog het maatverschil tussen steenformaat bakstenen op een speciale manier opvangen zoals dat voor 1900 ging 'een smallere kop bijhakken zodat het

verband niet verloopt in de koppenlaag.....' zulke kreten hoor je amper meer op de bouw.

Wordt er nog 'richtbier' of 'pannenbier' genuttigd?

Met een bijna feestelijk gevoel ging de bouwvakker 's morgens, meestal op vrijdag, van huis als die dag na het 'richten' de vlag hoog in top kwam of als de dakpannen werden gelegd.

Het is geenszins de bedoeling dat ik een opsomming geef van oude kreten, terminologie en technische uitdrukkingen alsof geuit moet worden hoeveel sjoeger. Nee volstrekt heb ik dat niet, maar je hoort hier wat en leest daar iets, vandaar het achtereenvolgens opnoemen van een deel oud vakjargon.

Luitje Schreuder.

Luitje is de oorspronkelijke naam van de Schreuderfamilie.

In 1714 werd de, tot nu toe, het verst nagespoorde voorvader geboren; **Luitien**.

Zijn kinderen heette daarna Luitjens. Kortom de naam Luitje is meer als 300 jaar in de familie Schreuder.

Aanvankelijk had Luitje Schreuder helemaal niet veel zin om in de voetsporen van zijn voorouders te stappen. Nee, hij was in die tijd meestal bij kruidenier Tuin, die enkele huizen vanaf zijn ouderlijke huis een kruidenierswinkel had. Luit was er vaak even aan het helpen met de bestellingen, boodschappen inpakken en de bestelboekjes klaarmaken. Dat hij later met zoveel ijver en ambitie zijn vak als wegebouwer zou uitoefenen was in de bungeljaren van Luitje nog niet te zien. Vast en zeker heeft Janke daartoe ook haar steentje bijgedragen.

Er is een Duits liedje, *wie is die sterke man zonder die sterke vrouw*.

Janke van de Velde kwam van Tolbert.

Haar vader was veekoopman. Iedereen kende varkenskoopman 'Lutje' Wiebo van de Velde uit Tolbert.

Janke werkte als twintigjarige jongedame op de zuivelfabriek de Volharding aan de Frieschestraatweg in Groningen. Ene heer Huisman die op de zuivelfabriek kaasmaker was kwam uit Zuidbroek, aan de Klaas Woltjerweg.

Tijdens de grote zuivelstakingen rond 1952 heerste er op de fabriek een warrige situatie. Het grootste gedeelte van het zuivelpersoneel gingen in staking en ook een aantal staakten niet. Dat er werkwilligen waren werd weer niet in dank afgenomen door de stakers zodat het wel eens nodig was om 'over te blijven' in de fabriek.

De heer Huisman zei in die tijd tegen Janke dat hij een dochter had die net zo oud was. Annie Huisman en Janke zijn daarna jaren goede vriendinnen geweest. Maar ze leerde ook Luitje Schreuder kennen en is nooit meer uit Zuidbroek weggegaan.

Ja, één keer per jaar gaat ze zonder Luit naar Tolbert. Niets houdt haar dan tegen. Dan ontmoeten de Tolberters elkaar op een feestelijke dag.

Op die dag wordt zelfs het Tolberter dorpslied plechtig en met elan gezongen.

Luit Schreuder en Janke van de Velde trouwden op 21 december 1956, de kortste dag en de langste nacht van het jaar. Het zou een mensenlevenlang een romantisch huwelijk blijven.

Luitje had in de stad Groningen zijn diploma's voor de wegenbouw en daarnaast ook zijn aannemersdiploma's behaald.

Hij zette in 1947 de tak wegenbouw voort, hij was toen amper 20 jaar.

De kiem van die bedrijfstak was al gelegd door zijn vader. Enkele jaren na de oorlog heeft Luppo Schreuder nog samengewerkt met een bouwbedrijf Schenkel uit Hoogezand. Dit ontstond tijdens het aannemen van een groot karwei de bestrating en nieuwe riolering aan de Kerkstraat in Hoogezand en toen heette het wegenbouw Schenkel en Schreuder.

In 1950 kocht Luit Schreuder de rechten van zandafgraving en zandwinning te Wildervank. Het boerenbedrijf van Broekema aldaar had landerijen op een zandrug dat afgegraven mocht worden. De Provincie was toezichhouder en mede belanghebbende. Het gebied is nu bekend als Langebos te Veendam. Hier staan nu de prachtigste woningen in een luxe villawijk geheel gesitueerd aan het water van de oude zandafgraving.

Er mocht niet in 'het wilde weg' worden afgegraven maar in de loop der jaren zijn er enorme hoeveelheden zand gewonnen. Er zijn met dit zand bestratingen uitgevoerd in Termunten, in Emmen aan de Weerdingerstraat met de aanleg van nieuwe riolering en bestrating. In Marum de aansluiting van het dorp naar de Rijksweg. In Hoogezand de Burgemeester van Royenstraat en de Sportterreinstraat vanaf de Kielsterachterweg tot aan Kropswolde, 'aanneemsom achthonderdduizendgulden' diept Jan Schreuder even uit zijn blote hoofd op.

Later werd het zand schaarser en mocht het alleen worden gebruikt als het een karwei betrof in de buurt van Veendam tot en met Muntendam en Sappemeer. Het hele plan Borgerswold is met zand vanuit Langebos en ook de Middenweg van Muntendam aangelegd.

De Middenweg in Muntendam, geheel nieuwe riolering en bestrating, was een groot karwei waarbij personeel extra nodig was. Half Muntendam kwam op de advertentie af. Het karwei stond onder behoorlijke tijdsdruk en uitvoerder Reinders die uit de Stad kwam zei: 'Er wordt niet gerookt tijdens het werk!!!'.

Muntendammers die zich nooit laten koeioneren of de les laten lezen? Nou zeg. Het ongeloofelijke gebeurde, er is geen sigaret gerookt en het karwei was binnen de gestelde termijnen ruimschoots geklaard.

11-03-1965; Luit Schreuder

*Luit Schreuder en Janke van de Velde trouwden op 21 december 1956, de kortste dag en de langste nacht van het jaar .
Het zou een mensenlevenlang een romantisch huwelijk blijven.*

Luit Schreuder en Janke Schreuder van de Velde naast hun woning aan het Siemenspark 32 Zuidbroek

Sinds 1981 wonen Luit en Janke Schreuder Siemenspark 32 Zuidbroek. Een paradijselijke plek die grenst aan vijfenveertig hectare bos.

O O R K O N D E

amens het Hoofdbestuur der

nederlandse Vereniging
van wegenbouwers
te 's-Gravenhage

is heden aan de heer

L. Schreuder
te Zuidbroek

door de Vereniging voornoemd een erepenning in
goud uitgereikt.

De Vereniging wil hiernaast uitdrukking
geven aan haar respect voor het vele en
nuttige werk gedurende

Vijfenveertig jaren

door hem in het belang van de Nederlandse
wegenbouw en de Nederlandse wegenbouwers
verricht.

's-Gravenhage,

januari 1992

Secretaris/Penningmeester

Voorzitter

Luit Schreuder was 45 jaar lid van de Nederlandse Vereniging van Wegenbouwers en werd daarvoor onderscheiden, niet alleen met een oorkonde maar ook met een gouden plak van 18 karaats goud met een echtheidscertificaat(certificat d'or massive) van de Koninklijke Begeer.

1992. De gouden plak van 18 karaats goud met een echtheidscertificaat (certificat d'or massive) van de Koninklijke Begeer voor 45 jaar lidmaatschap van de Nederlandse Vereniging van Wegenbouwers.

Kantoor aan de Langeleegte te Veendam

Luppo Jan (Bob) Schreuder.

Luppo Jan (Bob) Schreuder

Luppo Jan (Bob) Schreuder nam in 1992 de bedrijven over.

Zijn vader Luitje en oom Jan traden terug als directeuren. Luit was 65 jaar, nog niet van plan om te gaan stoppen maar de accountant de heer van der Heiden zei gekscherend: “Je gaat eruit.....”.

Jan Schreuder heeft geen zoon die timmermansbloed in zich draagt, althans niet toonde. Luppo (Ludie) was al op jonge leeftijd politieambtenaar geworden.

De zoon van Luitje Schreuder, Luppo Jan (Bob) Schreuder, thans de huidige eigenaar/directeur, is een degelijk, naar de eisen van deze tijd opgeleide Ingenieur Bouwkunde. Hij genoot ook een opleiding Weg en Waterbouwkunde en bezit tevens alle Certificaten en Aannemersdiploma's.

Luppo Jan (Bob) Schreuder haalde in 2002 ook nog even het Transportondernemers diploma. Tegenwoordig is ook bij de bedrijfstak Woningbouw en Weg- en Waterbouw sprake van steeds groter transport. Hiervoor is het Transportondernemers diploma met aantekening 'vervoer gevaarlijke stoffen' zelfs noodzakelijk.

Nadat het bedrijf was overgenomen deponeerde hij de handelsnaam Schreuder tezamen met het logo tot een duidelijk herkenbare huisstijl. De naam het logo en de huisstijl zal zich in de regio tot een duidelijk herkenbare naam verder ontwikkelen.

Naast de dagelijkse leiding en het op *Maatschappelijk Aanvaardbare en Economisch verantwoorde Wijze* voortzetten van het familiebedrijf Schreuder vervult hij een aantal maatschappelijke functies.

Bob Schreuder is actief in het dorpsleven, zit in het bestuur van VVV (Vereniging Van Volks Vermaken) is net als zijn overgrootvader en zijn grootvader en vader mede organisator van dorpsfestiviteiten. Hij vervult verschillende bestuursfuncties net als zijn voorouders dat ook deden.

Naast meerdere bestuursfuncties is hij ook bestuurslid van de Industriekring Menterwolde.

Bijzonder is dat hij samen met zijn jeugdvriend Egge Kappen in het bestuur zit van het VVV te Zuidbroek. Hun ouders vaders Luitje Schreuder en Jan Kappen waren jarenlang met elkaar bevriend maar ook hun beide grootvaders Luppo Schreuder en Egge Kappen zaten in dezelfde besturen en waren met elkaar bevriend. Meer dan 100 jaar familievriendschap en samenwerking krijg je daar ook een Koninklijke Onderscheiding voor???

Generaties lang zijn deze families uit een hout gesneden waarin het dienen van de samenleving centraler staat dan het verdienen.

Als het aan Bob Schreuder had gelegen dan was de ijsbaan in Zuidbroek een openlucht ijsbaan geworden waar je na twee nachtvorstjes al op zou kunnen schaatsen. Met hem ontstond bij het bestuur een voorstelling om de huidige ijsbaan te asfalteren en meteen de wateraanvoer en de waterafvoer goed te reguleren. Als gerenommeerd wegenbouwer, wie zou die wetenschap en techniek beter beheersen? Het daarna opbrengen van een flinterdun laagje water zou na twee redelijke nachtvorstjes de eerste ijsbaan zijn waar dan in de verre omtrek het eerst op geschaatst zou kunnen worden. Vroeger had je nog strenge winters, maar nu de vorst in één winter maximaal slechts drie keer een kleine weekje aanhoudt, ja dan ga je met zo'n plan wel behoorlijk slim met je tijd mee. In de zomer zou deze ijsbaan dienst doen als rolschaatsbaan of wellicht geschikt zijn voor andere evenementen. Voor de jaarlijkse VVV festiviteiten zou dit terrein, als het verhard was, verantwoord en nuttig dienen als een schitterende locatie waarop de feesttenten worden opgezet. Niks geen gesjouw meer, zoals zijn overgrootvader dat deed, met één miljoen straattegels. Wie weet hoe doorwrocht dit ideaal ooit nog eens zal worden.

Schreuder *bouw*

Nadat Bob Schreuder het bedrijf had overgenomen deponeerde hij de handelsnaam Schreuder tezamen met het logo tot een duidelijk herkenbare huisstijl.

Hofleverancier.

Het zal de bescheidenheid zijn geweest of misschien is er nooit aan gedacht maar het eeuwenoude bedrijf Schreuder in Zuidbroek voldeed aan alle criteria om in aanmerking te komen voor het predicaat Hofleverancier.

Momenteel zijn er zo'n 384 bedrijven in Nederland die het predicaat Hofleverancier mogen voeren. **Schreuder\ Bouw** was dan één van de weinige bedrijven in de provincie Groningen geweest naast Robertus Zaadhandel in Winschoten, Kiestra Juwelier in Groningen en Jullens bakkerij in Delfzijl.

Het predicaat hofleverancier is in 1815 ingevoerd door Koning Willem 1 en is één van de oudste onderscheidingen in ons land. Dit predicaat geeft bedrijven het recht om het Koninklijk Wapen te voeren met de toevoeging Hofleverancier.

Als Hofleverancier hoef je niet beslist noodzakelijk aan het Hof te leveren. Het gaat om bedrijven die 100 jaar of ouder zijn met een goede reputatie in de regio en onderscheiden zich door kwaliteit, soliditeit en continuïteit.

Bijna geslachtofferd.

Rond 2002 verzeilden geheel Nederland in allerlei aandelen schandalen. De IT aandelenmarkt stortte van de ene dag op de andere in. Nina Brink was in Nederland de koningin van de IT aandelen. Met haar ijzige koele stem leek ze vanuit de aandelenhemel gezonden om de new-economie te prediken in Europa. Ze had een sadomasochistische uitstraling, en als ik haar op de TV zag had ze in mijn gedachten altijd een zweepje bij zich. Ik kon dat beeld niet bij mij weg krijgen. In werkelijkheid had ze geen zweep, maar in mijn gedachten sidderden de aandelenkoersen en zweepte ze de waarde kunstmatig omhoog. Totdat ze werd opgepakt voor fraude in aandelen. Marice d'Hont stopte meteen zijn beursgang en ook Dirk van der Scheer liet zijn voorgenomen beursgang afweten. Er was consternatie omdat Grootgrutter Ahold had gesjoemeld met veel te mooie jaarcijfers om zijn waarde van aandelen gunstig te houden. De witte boorden criminaliteit vierde hoogtij volgens de media en fraudes werden door de regering hard aangepakt. Grote namen in het bedrijfsleven die aandelen en opties hadden verhandeld met voorkennis werden opgepakt. De bouwfraude jacht ontstond, zowel bij de bouwers als bij ambtenaren die zich hadden laten omkopen. Er volgden een bijna hatelijke campagnejacht op grote bouwondernemers. De grote Henk Koop met zijn wereldwijde concern gooiden ze zomaar achter slot en grendel. Maar ook middelgrote bedrijven die al 225 jaar hun bestaansrecht hebben getoond kregen er van langs.

Relatiegeschenken zijn niks meer dan gewoon relatiegeschenken en hebben niets met omkopen te maken. En als een ambtenaar méér wil, dan mag je daar niet in meegaan. Ja, dan is de directie van een bedrijf verantwoordelijk om dit te melden aan de hogere baas van die ambtenaar. Maar de tijd was er niet naar om die aangifte op zijn juiste zedelijke waarde en van esthetiek te beoordelen. Zoals de ambtenaren er mee omgingen was pure slapstick, maar voor het familiebedrijf was het pure horror. Het bedrijf Schreuder, een prachtig wegenbouwbedrijf en een goed renderend bouwbedrijf met veel toekomstsucces in hun vaandels werd, na hun eigen aangifte, daarna in een zeer korte tijd zelf aan de schandpaal genageld. De krant schreef het bedrijf binnen enkele dagen bijna kapoeres.

De familie had, samen met het bedrijf redelijk wat spek op de ribben, maar welke aanbestedingsambtenaar of welke ondernemer doet daarna zaken met iemand die

om welke reden dan ook niet positief in de krant terecht komt. Daarnaast is er veel kinnesinne in elk vak. Ik zeg altijd 'als er op je wordt geschoten zoek dan dekking', maar meestal ben je dan al gedeeltelijk geslachtofferd.

We leven nu anno 2008 en het is ruim vijf jaar later. De huidige directeur heeft inmiddels laten zien dat hij niet in de wereld is om poffertjes te bakken. Hij voert een eigentijds commando over zijn bedrijven en het rendeert. Er worden huizen gebouwd en wegen aangelegd met een behoorlijk aantal medewerkers.

Luppo Jan (Bob) Schreuder .De huidige directeur heeft inmiddels laten zien dat hij niet in de wereld is om poffertjes te bakken. Hij voert een eigentijds commando over zijn bedrijven en het rendeert.

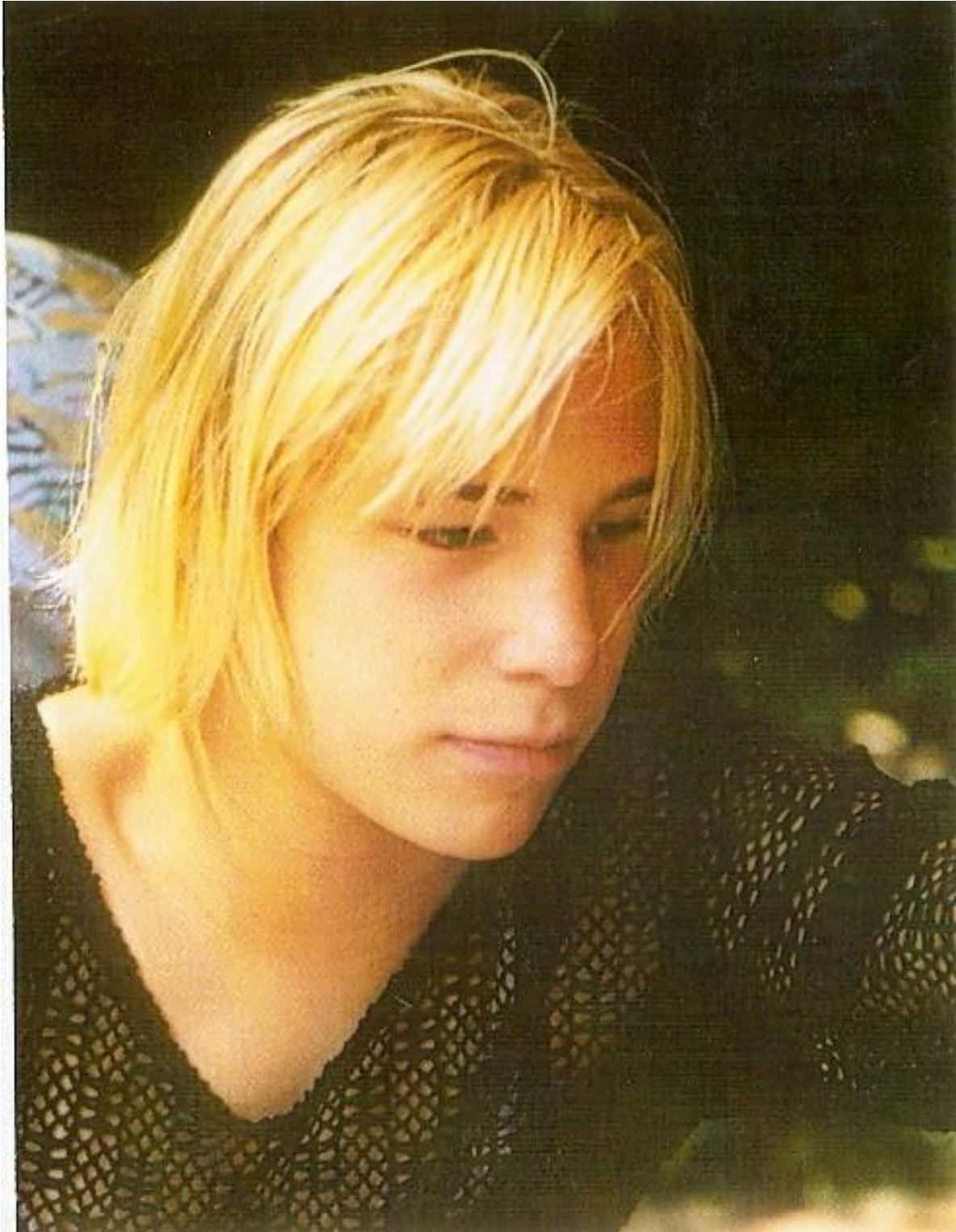

2008. Woonhuis aan de Boslaan van Bob Schreuder

2008. *Bob Schreuder, penningmeester van de Industriekring Menterwolde, in gesprek met Gerrit Lok. Geheel rechts J. Velhuis, wethouder van Menterwolde*

Marloes Schreuder

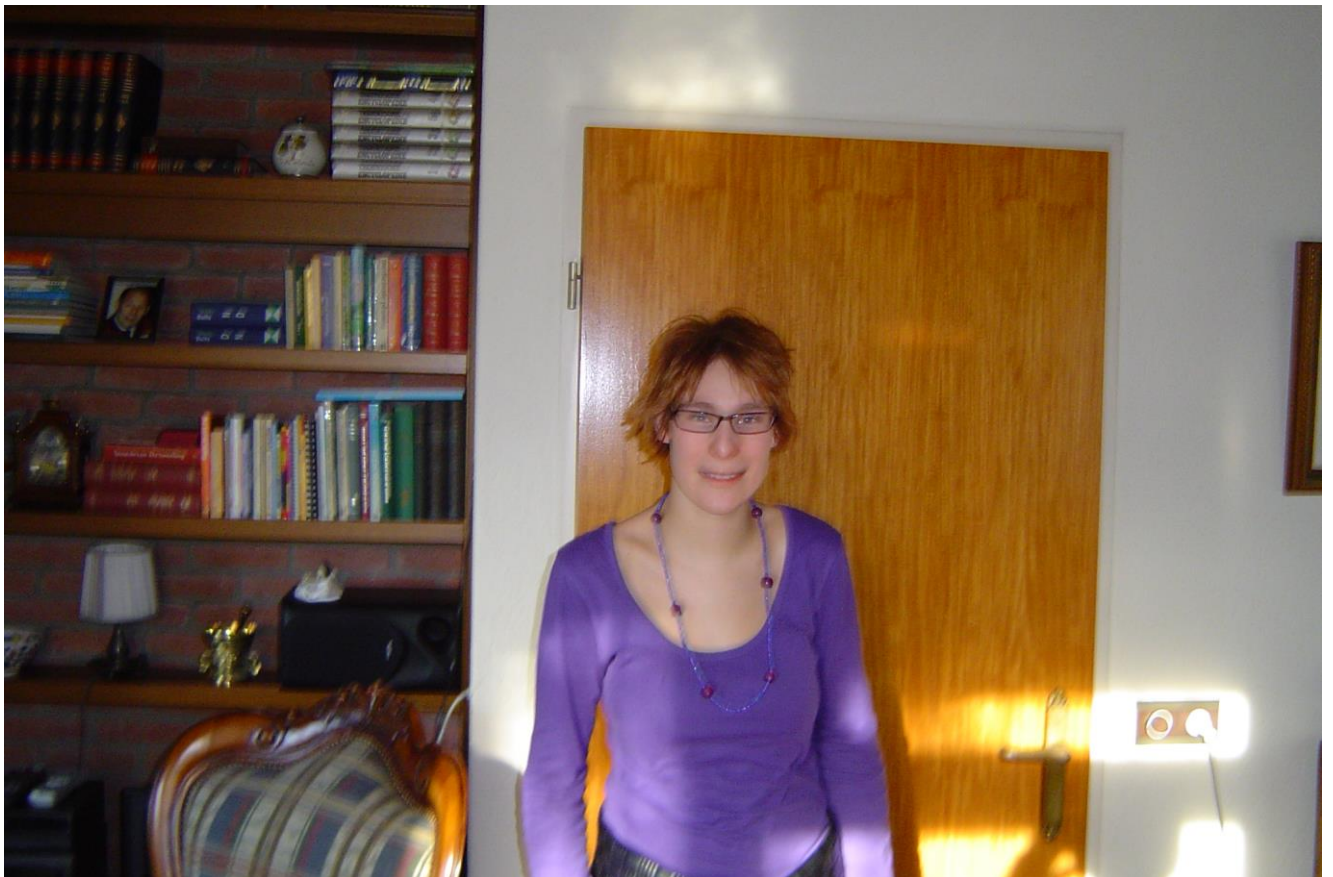

Marloes Schreuder. Beroep; Verpleegkundig en verzorgend.

Marloes is nu 20 jaar en heeft geen opleiding in de Bouwwereld genoten. Die ambitie heeft ze ook niet.

Na haar zal het familie bedrijf dat meer dan 230 jaar in Zuidbroek heeft bestaan niet door een rechtstreekse afstammeling van Schreuder doorgaan. Dat wil absoluut niet zeggen dat daarmee het voortbestaan ten einde is, welnee. De zintuigen die generatie op generatie zijn doorgegeven zijn wellicht ook bij andere ondernemende individuen ingeplant.

“De kracht,” zegt staatssecretaris de Jager, “Familiebedrijven zijn een stabiel en belangrijk onderdeel van onze economie”.

2008. Marloes Schreuder

Generatie waaruit de naam Luitje voortkomt

Luitien Jans

geboren	07-12-1714	Muntendam
(66 jr) overleden	19-10-1780	Zuidbroek
beroep	Timmerman	
huwt	26-05-1748	Zuidbroek

Hilje Uupkes

geboren	20-01-1720	Noordbroek
(53 jr) overleden	07-03-1773	Zuidbroek

Dochter van Luitje Jans en Hilje Uupkes

Kinderen van Luitien Jans en Hilje Uupkes;

1. Upke Luitjens	geboren	22-09-1755	Zuidbroek
------------------	---------	------------	-----------

2. Jantien Luitjens

geboren	17-03-1749	Zuidbroek
(75 jr) overleden	03-07-1824	Zuidbroek)

Stammoeder van de Schreuderfamilie.

3. Jan Derk Luitjens	geboren	30-01-1752	Zuidbroek
----------------------	---------	------------	-----------

4. Derk Luitjens	geboren	05-05-1759	Zuidbroek
------------------	---------	------------	-----------

Dochter Jantien Luitjens trouwt op 21-05-1775 in Zuidbroek met
Harm Alberts Schreuder geboren op 16-12-1743 in Zuidbroek

Herkomst van de naam Schreuder.

De herkomst van een achternaam uitzoeken is meestal niet moeilijk. Toen in 1810 Napoleon verplicht stelde dat men een achternaam moest aannemen werd veelal het beroep als achternaam achter de voornaam gezet. Zo is dat ook bij de familie Schreuder gebeurd.

Toen Harm Alberts en Jantien Luitjens trouwden in 1775 bestond de achternaam naam Schreuder nog niet in de familie. Maar het beroep wat Harm Alberts uitoefende hield wel verband met de toen door hem gekozen achternaam. Zijn beroep was Timmerman en Schrijnwerker. Als schrijnwerker maak en monteer je zowel binnen- als buitenschrijnwerk. Dat kunnen zaken zijn als ramen, deuren, poorten, trappen, houten wanden, plafonds en houten vloeren.

Harm Alberts (Schreuder) werkte toen veelal op de paleisachtige Oldambtster boerenplaatsen. Zijn beroep was ambachtelijk werk zoals het maken van nieuwe deeldeuren uitgevoerd als Taatsdeuren die op een verticale as draaien, zoals ook sluisdeuren draaien. In het woongedeelte van de majestueuze boerderij maakte hij de pronkerige dubbele driepaneeldeuren met daarboven een geprofileerde kalf en een fraai vorm gegeven bovenlicht. Daar was een hoog staaltje vakmanschap voor nodig. Goten met sierlijke neuslijsten of het maken van architraaflijsten met de kroon. Zo'n ambachtsman werd toen **Schrijnwerker** genoemd.

Het te gebruiken hout werd vooraf in stroken gezaagd, in houten planken en ook wel **Schroten** genoemd.

Schrijnwerken, Schroten zagen of Schroderen. Zo kom je al snel op Schreuder.

Ik heb dit niet van mezelf, maar tijdens een optreden van een folk-kamerorkest in Scheemda raakte ik in gesprek met Geert Schreuder uit Onstwedde. Deze Geert Schreuder is een bekende kunstschilder van het Groninger landschap rond zijn woonplek. Met dynamische toetsen en hevige kleuren, lage horizonten en prachtige wolkenluchten legt hij de elementen van het landschap rondom Onstwedde zeer vakkundig vast met verf op een doek. Ik vroeg hem waar de naam Schreuder vandaan kwam. En zijn uitleg was voor mij zuiver zoals zijn prachtige schilderijen.

Genealogisch overzicht acht generaties Schreuder

1e generatie Schreuder

Harm Alberts Schreuder

geboren 16-12-1743 Zuidbroek
overleden 21-09-1831 Zuidbroek
beroep Timmerman
huwt 21-05-1775 Zuidbroek

Jantje Luitjens (van Delden)

geboren 17-03-1749 Zuidbroek
(75 jr) overleden 03-07-1824 Zuidbroek

Dochter van Luitje Jans en Hilje Uupkes

Vijf kinderen van Harm Albert Schreuder en Jantje Luitjens;

1. Hilje Schreuder

huwt Harm Edzes Kalk

geboren 19-03-1776 Zuidbroek

2. Albert Harms Schreuder

(89 jr) geboren 12-02-1778 Zuidbroek
overleden 26-12-1867
beroep timmerman
huwt 17-04-1813 Zuidbroek

met Pieterella Lubbertus Kwint

geboren 28-06-1789 Scheemda
(66 jr) overleden 11-08-1855 Zuidbroek
beroep dienstmaagd 23 jaar

Dochter van; Lubbertus Filippus Kwint, koopman en Albertje Loerts
(zie 2^e generatie)

3. Albertje Schreuder

Huwt Nantko Meints

geboren 08-05-1781 Zuidbroek

4. Luitjen Schreuder

geboren 17-03-1784 Zuidbroek
(3 maanden) overleden 15-06-1784 Zuidbroek

5. Diena Harms Schreuder

geboren 14-07-1786 Zuidbroek
beroep in 1820 baker
In 1828 fabricage wollengarens

Huwt 1^e huwelijk op 25-11-1808 te Sappemeer met Jans Borggeld

Huwt 2^e huwelijk op 42 jaar
met;
Derk Zanting

2^e huwt 11-09-1828 Zuidbroek

geboren 22-08-1780 Groningen
beroep schilder en glazenmaker 48 jr.
Eerder gehuwd met Stientje Hendriks Kok

2^e generatie Schreuder

Albert Harms Schreuder

geboren 12-02-1778 Zuidbroek
(89 jr) overleden 26-12-1867 Zuidbroek

Hiervan is een plank gevonden boven in de nok van de Nederlandse Hervormde Kerk met het opschrift "gemaakt door Albert Harms Schreuder 1828" Hij was toen 50 jaar. Albert Harms Schreuder woonde aan de Spoorstraat, toen genaamd Tusschen-Loegen, waar nu Dijkhuis tweewielers is gevestigd. Aan de linkerzijde naast bouwbedrijf Schreuder woonde Herbergier Tjabring Koerts Kluis en aan de rechterzijde woonde herbergier Jan Derks Meijer.

Huwt 17 april 1813 te Zuidbroek met

Pieterella Kwint

geboren 28-06-1789 Scheemda
(66 jr) overleden 11-08-1855 Zuidbroek

Dochter van Lubbartus Filippus Kwint, koopman en Albertje Loerts

Acht kinderen van Albert Harms Schreuder en Pieterella Kwint

1. **Harm Alberts Schreuder** geboren 30-01-1814 Zuidbroek
(6 weken) overleden 10-03-1814 Zuidbroek

2. **Albertje Alberts Schreuder** geboren 16-03-1815 Zuidbroek
(94 jr) overleden 07-10-1909 Haren
huwt 23-05-1852 Zuidbroek
huwt met Wicher Wicherts

3. **Harm Alberts Schreuder** geboren 13-10-1817 Zuidbroek
(31 jr) overleden 12-11-1849 Zuidbroek
huwt 02-12-1841 Zuidbroek
met Ettje Harms Schoonbeeg geboren 24-06-1818 Termunten
(65 jr) overleden 10-04-1883 Groningen

Vervolg 2^e generatie

4. **Lambertus Alberts Schreuder** geboren 28-09-1820 Zuidbroek
 (78 jr) overleden 25-09-1898 Zuidbroek
 beroep timmerman
 huwt 14-09-1846 Zuidbroek
 hij 26 jaar en zij 29 jaar
 met Ijntje Hendriks Heeres geboren 09-02-1817 Zuidbroek
 ouders; Hendrik Heeres beroep; kastelein/tapper en Wiea Klaassen Schreuder.
 2^e huwelijk van Lambertus Alberts Schreuder op 28-02-1856 Zuidbroek
 met Aaltje van Essen geboren 01-01-1827 Muntendam
 (zie de derde generatie)

5. **Luitjen Alberts Schreuder** geboren 03-05-1823 Zuidbroek
 (32 jr) overleden 14-09-1855 Zuidbroek
 ongehuwd, beroep kleermaker.

6. **Jantje Alberts Schreuder** geboren 18-06-1826 Zuidbroek
 beroep naaister
 huwt 25-09-1852 Slochteren
 beroep Smid
 met Hapko Oltman

7. **Albert Harm Schreuder** geboren 20-04-1829 Zuidbroek
 (75 jr) overleden 17-07-1904 Hoogezand
 beroep timmerman later architect
 huwt 29-06-1854 Zuidbroek
 hij 25 jaar zij 23 jaar
 met Geessien Kuiper geboren 15-11-1830 Zuidbroek
 (60 jr) overleden 28-09-1890 Groningen
 dochter van Eppo Hayes Kuiper (Rijksschatter) en Hindrikje Jans Baas

8. **Filippus Alberts Schreuder** geboren 25-12-1833 Zuidbroek
 (27 jr) overleden 15-03-1860 Zuidbroek
 ongehuwd, beroep timmerman

3^e generatie Schreuder

Lambertus Alberts Schreuder geboren 28-09-1820 Zuidbroek
(78 jr) overleden 25-09-1898 Zuidbroek
beroep timmerman/aannemer
huwt 14-09-1846 Zuidbroek
hij 25 jaar en zij 28 jaar

met

Ijntje Hendriks Heeres geboren 09-02-1817 Zuidbroek
(38 jr) overleden 04-02-1855 Zuidbroek

dochter van Hendrik Heeres beroep; kastelein/tapper en Wiea Klaassens Schreuder.

Vier kinderen Lambertus Schreuder en Ijntje Heeres

1. **Albert Schreuder** geboren 09-10-1846 Zuidbroek
(73 jr) overleden 11-04-1919
beroep Schipper
huwt 21-05-1870 Sappemeer
met Grietje Mandema geboren 1842 Slochteren
dochter van Pieter Jans Mandema en Teubina Jurriens Bontjer

2. **Hindrik Schreuder** geboren 08-08-1848 Zuidbroek
huwt 12-05-1872
met Wietske Brakema

3. **Petronella Schreuder** geboren 08-07-1853 Zuidbroek
(2 jr) overleden 18-04-1855 Zuidbroek

4. **Wiea Schreuder** geboren 23-01-1855 Zuidbroek
(3 jr) overleden 09-01-1858 Zuidbroek

.

Tweede huwelijk van

Lambertus Alberts Schreuder

2^e huwt 28-02-1856 Zuidbroek
hij 35 jaar en zij 29 jaar

Aaltje van Essen

geboren 01-01-1827 Muntendam
(92 jr) overleden 13-06-1919 Zuidbroek

dochter van Meindert van Essen en Siben Emes Bakker.

Zes kinderen Lambertus Alberts Schreuder en Aaltje van Essen

1. **Petronella Schreuder**, geboren 12-06-1856 Zuidbroek
(76 jr) overleden 01-10-1932 Zuidbroek
huwt 16-09-1882 Zuidbroek
met Harm Tuin geboren 1859 Zuidbroek.

Vervolg 3^e generatie

2. Meindert Schreuder

geboren	13-02-1858	Zuidbroek
(84 jr) overleden	13-03-1942	Groningen
huwt	23-06-1883	Gasselte

met Bouke Nijveld dochter van Albert Nijveld en Willemtien van der Veen

3. Siebentje Schreuder

geboren	06-07-1860	Zuidbroek
huwt	22-07-1893	Zuidbroek
geboren	1854	Wildervank

met Jan Mulder
weduwenaar van Hendrikje Doornbos
bij hun huwelijk wettiging 1 kind.

4. Lambertus Schreuder

geboren	20-08-1862	Zuidbroek
(87 jr) overleden	22-01-1950	Zuidbroek
beroep timmerman		
huwt	05-10-1889	Zuidbroek
Annechien Hamminga (77 jr) geboren	1866	Zuidbroek
overleden	30-01-1942	Zuidbroek

dochter van Boele Hamminga en Willemkje Boddema

5. Alida Schreuder

geboren	15-04-1864	Zuidbroek
(78 jr) overleden	30-01-1942	Zuidbroek
huwt	31-05-1890	Noordbroek
geboren	1864	Noordbroek

met Fokko Zeeman beroep verver
eerst Leeman, later Zeeman)

6. Jan Schreuder

geboren	14-04-1868	Zuidbroek,
(80 jr) overleden`	17-10-1948	Zuidbroek
Aannemer / Timmerman		
huwt	02-09-1893	Zuidbroek

Johanna Egberdina van Dijk geboren 02-05-1868 Veendam
Dochter van Berend van Dijk (opzichter) en Aaffien Houting

7. Alberdina Schreuder

geboren	06-06-1871	Zuidbroek
(1 jr) overleden	13-07-1872	Zuidbroek

*Laatste Rustplaats te Zuidbroek
Lambertus Schreuder geboren 23-09-1820
en Aaltje van Essen geboren 01-06-1827 en overleden 23 juni 1919.
Voor een timmerman een houten gedenkteken.*

4^e generatie Schreuder

Jan Schreuder

geboren 14-04-1868 Zuidbroek,
beroep Aannemer / Timmerman
(80 jr) overleden 17-10-1948 Veendam
huwt 02-09-1893 Zuidbroek

met

Johanna Egberdina van Dijk

geboren 02-05-1868 Veendam
(77 jr) overleden 14-10-1945 Zuidbroek

dochter van Luppe Berends van Dijk (opzichter) en Aaffien Houting

zeven kinderen Jan Schreuder en Johanna Egberdina van Dijk

1. Afina Alida (Fiene)

geboren 09-02-1894 Zuidbroek
(94 jr) overleden 30-01-1988 Rijswijk
huwt 05-08-1925

met Arie Jacob Heemskerk

2. Lambertus

geboren 24-10-1896 Zuidbroek
(70 jr) overleden 05-10-1966 Zuidbroek
huwt 06-05-1920 Slochteren
geboren 1897 Slochteren

Geertje Wijrdeman

dochter van Jan Wijrdeman ,koemelker, en Geertje Mulder

3. Alida Afina (Lie)

geboren 15-07-1899 Zuidbroek
(79 jr) overleden 07-01-1978 Veendam
huwt 21-05-1926 Zuidbroek

met Jan Wijrdeman.

4. Lupp Schreuder

geboren 18-11-1901 Zuidbroek
(78 jr) overleden 28-05-1977 Veendam
beroep Timmerman/aannemer
huwt 24-09-1925 Hoogezand
(99 jr) geboren 05-10-1904 Kalkwijk
overleden 26-12-2003 Noordbroek

met Grietje Heikens

5. Petronella (Nellie)

Ongehuwd gebleven

geboren 11-02-1904 Zuidbroek
overleden den Haag

6. Alberdina Geziena (Dinie)

Ongehuwd gebleven.

geboren 11-10-1907 Zuidbroek
overleden Assen

5^e generatie Schreuder

Luppo Schreuder

	geboren	18-11-1901	Zuidbroek
	Timmerman/aannemer		
(78 jr)	overleden	29-05-1977	Zuidbroek
	huwt	24-09-1925	Hoogezand

Grietje Heikens

	geboren	05-10-1904	Kalkwijk
(99jr)	overleden	26-12-2003	Noordbroek

Twee kinderen van Luppo Schreuder en Grietje Heikens;

1. Jan Schreuder

	geboren	01-01-1926	Zuidbroek
	gehuwd	24-08-1948	Zuidbroek
met Frouwktje Loen	geboren	27-05-1928	Sappemeer
(65 jr)	overleden	17-11-1993	Hoogezand

Jan en Frouwktje krijgen 2 kinderen. Een zoon Luitje en een dochter Ina
De zoon wordt ambtenaar van politie en de dochter gezinsmanager.

2. Luitje Schreuder

	geboren	24-11-1927	Zuidbroek
	gehuwd	21-12-1956	Zuidbroek
met Janke van de Velde	geboren	11-12-1930	Tolbert

Luit en Janke krijgen één zoon Luppo Jan (Bob).
Hij zet het bedrijf voort.

6e generatie Schreuder

Luitje Schreuder

geboren 24-11-1927 Zuidbroek

gehuwd 21-12-1956 Zuidbroek

Janke van de Velde

geboren 11-12-1930 Tolbert

Luit en Janke krijgen één zoon Luppo Jan (Bob).

Hij zet het bedrijf voort

Luppo Jan (Bob) Schreuder

geboren 24-09-1957 Zuidbroek

7e generatie Schreuder

Luppo Jan (Bob) Schreuder

geboren 24-09-1957 Zuidbroek

huwt 25-05-1984

Zuidbroek

gescheiden 1993

met

Liesje Snijders

Bob en Liesje krijgen één dochter

Marloes Schreuder

geboren 16-01-1987 Zuidbroek

Bob en Liesje scheiden in 1993. Dit is de eerste scheiding binnen de familie. Er zijn eerder bij de familie Schreuder in rechte lijn in 300 jaar geen scheidingen voorgekomen.

8e generatie Schreuder

Marloes Schreuder

geboren 16-01-1987 Zuidbroek
beroep Verpleegkundig en verzorgend

Namenindex

A

Aalfs.....	48, 54, 55
Aals	54
Aaltje.....	11, 49, 96, 97, 99
Adam	48, 54
Alberdina	98, 100
Albert	6, 7, 8, 10, 11, 54, 94, 95, 96, 97, 98
Albertje	11, 94, 95
Alberts	6, 7, 10, 11, 49, 92, 93, 94, 95, 96, 97
Alida.....	12, 16, 98, 100
Anne	48
Annie	72
Arie	100

B

Bakker	11, 97
<i>Balk</i>	59
Barelds	22, 44
Berend.....	12, 98
Berends	100
Bertus	16
Bob	2, 7, 10, 39, 81, 82, 83, 87, 88, 89, 101, 102, 103
Boelo	39, 66
Boer	11
Bontsema	48, 54
Bos	43
Bosma	43
Bosscher.....	66
Brink	85
Broekema	12, 73
Broekman	54

D

Deest	48, 54
Derk.....	66, 92, 94
Diena	94
Dijk	12, 13, 55, 98, 100
Dijken.....	48
Dinie	12, 16, 100
Dirk	85
Doeko	48
Drenth.....	55
Duister	48, 55

E

Egge	66, 82
Eltjo	11
Eppe	11
Eppo	96
Essen.....	11, 49, 96, 97, 99
Ettje	95

F

Faber	42, 61
Filippus	94, 95, 96
Froukje.....	61, 67, 68, 101
Frouwktje	61, 67, 68, 101

G

Geert.....	93
Geertje.....	11, 100
Gerrit.....	89
Geziena	100
Grietje	11, 57, 97, 100, 101

H

Hapko	96
Harm.....	6, 7, 10, 92, 93, 94, 95, 96, 97
Harms.....	6, 7, 8, 10, 11, 94, 95
Hartman.....	48, 54
Hazekamp	48, 55
Heikens.....	57, 100, 101
Hendrik	48, 54, 96, 97
Hendriks	94, 96, 97
Herder.....	64
Hilje.....	92, 94
Hindrik	97
Hindriks.....	11
Hof.....	60, 84
Holtjer	55
Houten	22
Hove	66
Huis	3, 39
Huisman	72
Hut.....	54

I

Ijntje	11, 49, 96, 97
Immo.....	54
Ina	101

J

Jaap.....	61
Jacob.....	54, 55, 66, 100
Jager.....	91
Jan....	2, 3, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 29, 39, 41, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 61, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 73, 81, 82, 87, 92, 98, 100, 101, 102, 103
Janke.....	72, 75, 76, 77, 101, 102
Jans.....	92, 94, 96, 97
Jantien.....	92, 93
Japie.....	54
Johan.....	67
Johanna.....	12, 13, 14, 98, 100
Jonker.....	52

K

Kappen.....	66, 82
Kiel.....	66
Klaas.....	41, 54, 61, 72
Klaassens.....	97
Klat.....	48, 54
Koop.....	85
Kuiper.....	54, 96
Kwint.....	94, 95

L

Lambertus	10, 11, 12, 16, 18, 49, 50, 96, 97, 98, 99, 100
Lange.....	53
Lenting.....	48, 55
Leo.....	41, 42
Loen.....	61, 67, 68, 101
Loerts.....	94, 95
Lok.....	89
Loo.....	43
Loorbach.....	48, 54
Lubbertus.....	95
Lubbertus.....	94
Ludie.....	82
Luit.....	3, 50, 52, 53, 54, 66, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 82, 101, 102
Luitien	72, 92
Luitje.....	2, 10, 12, 41, 50, 72, 73, 82, 92, 94, 101, 102
Luitjens.....	6, 72, 92, 93, 94
Luppo.....	2, 6, 7, 10, 12, 16, 18, 22, 27, 29, 32, 45, 48, 49, 50, 52, 54, 56, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 69, 73, 81, 82, 87, 100, 101, 102, 103

M

Maarten.....	54
Marinus.....	3
Marloes.....	2, 10, 90, 91, 103, 104
Meer.....	82

Meijer.....	55
Meindert.....	97, 98
Messendorp.....	48
Mulder.....	18, 61, 98, 100

N

Nellie.....	12, 16, 100
Niemeijer	54
Nijhof	29, 48, 51, 54, 64
Nina	85

O

Oltman.....	96
-------------	----

P

Paaps	54
Perdon	64
<i>Piet</i>	59
Pieter	66, 97
Pieterella.....	94, 95

R

Reinders	44, 73
Reint	55
Remkes	11
Roelof	48
Roggen	48
Ruit	51

S

Scheer	85
Schoonbeeg	95
Schreuder1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 29, 32, 39, 41, 42, 45, 48, 49, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104	
Schuur	43
Siebentje.....	98
Snitjer	48, 54, 61
Stâbler	54
Staddo	18

T

Telkamp.....	48
Teubina.....	97
Tijtjo	54
Tuin	72, 97

U

Uupkes	92, 94
--------------	--------

V

Veen	54, 98
Velde	72, 75, 76, 101, 102

W

Walburg	54
Wicher	95
Wichertjes.....	63
Wiebo	72
Wijk.....	52
Wil	54
Willem.....	84
Willems.....	11
Wim	55
Wolthuis.....	48, 54

Z

Zanting.....	94
--------------	----